

Вадим ХАБИБУЛЛИН
ШЛЯХ ДО УСПІХУ
І ПРАВНИЧОГО
МАЙБУТНЬОГО

Радянський Союз / Незалежна Україна

Вадим ХАБИБУЛЛИН
ПУТЬ К УСПЕХУ
И ЮРИДИЧЕСКОМУ
БУДУЩЕМУ

Советский Союз / Независимая Украина

КИЇВ • ЮСТІНІАН • 2008

Вадим Хабибуллин. Шлях до успіху і правничого майбутнього. *Радянський Союз/Незалежна Україна* (Вадим Хабибуллин. Путь к успеху и юридическому будущему. *Советский Союз/Независимая Украина*) — К.: ВО «Юстініан», 2008.

ISBN 978-966-8257-41-4

У збірнику відомого правника, правозахисника, адвоката і громадського діяча Вадима Моне́в'яровича ХАБИБУЛЛИНА вперше у такому персональному правничому форматі, відкрито та публічно, розповідається про його нелегкий шлях до правничого майбутнього, про становлення його спеціалізованих правничих проєктів: Агентство з питань боргів та банкрутства, Агентство з питань податкового захисту, Агентство арбітражних керуючих, Агентство спортивного права, Агентство кримінального права, Агентство військового права, Агентство медичного права, громадської організації Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства, адвокатського об'єднання Київська обласна колегія адвокатів, а також про спеціалізовану правничу практику та її етичні стандарти, широко висвітлюється його громадська та адвокатська діяльність. Крім того, у збірнику частково вміщено і деякі його персональні публікації, більше трьох десятків публікацій з проблемних питань адвокатської діяльності, боргів та примусового виконання судових рішень, виконавчого провадження і державної виконавчої служби, неспроможності (банкрутства) і арбітражних керуючих та інші персональні публікації, опубліковані у відомих правничих і бізнес-виданнях та в інтернет.

За загальною редакцією та перекладом на російську мову відомої фірми літературного редагування і перекладів «МАРИЯ ВОЛОЩАК», засновником, керівником та подвижником якої є Марія Волощак (www.voloshchak.com.ua) — багаторічний літературний редактор, член Національної спілки журналістів України, авторка посібників «Довідник для журналістів. Мовні поради» та «Неправильно — правильно. Довідник з українського слововживання: За матеріалами засобів масової інформації», співавторка книжки «Актуальне інтерв'ю з мовознавцем: 140 запитань і відповідей».

В сборнике известного юриста, правозащитника, адвоката и общественного деятеля Вадима Монэвровича ХАБИБУЛЛИНА впервые в таком персональном юридическом формате, открыто и публично, рассказывается о его нелегком пути к юридическому будущему, о становлении специализированных юридических проєктов: Агентство по вопросам долгов и банкротства, Агентство арбитражных управляющих, Агентство по вопросам налоговой защиты, Агентство спортивного права, Агентство уголовного права, Агентство военного права, Агентство медицинского права, общественная организация Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства, Киевская областная коллегия адвокатов, а также о специализированной юридической практике и ее этических стандартах; широко освещается его общественная и адвокатская деятельность. Кроме того, в сборнике частично собраны и некоторые его персональные публикации, более трех десятков статей о проблемных вопросах адвокатской деятельности, долгов и принудительного исполнения судебных решений, исполнительного производства и государственной исполнительной службы, несостоятельности (банкротства) и арбитражных управляющих и другие персональные публикации, опубликованные в известных юридических и бизнес-изданиях и в интернет.

Общую редакцию и перевод на русский язык подготовила известная фирма литературного редактирования и переводов «МАРИЯ ВОЛОЩАК», основателем, руководителем и подвижником которой является Мария Волощак (www.voloshchak.com.ua) — многолетний литературный редактор, член Национального союза журналистов Украины, автор пособий «Справочник для журналистов. Языковые советы» и «Неправильно — правильно. Справочник по украинскому словоупотреблению: По материалам средств массовой информации», соавтор книги «Актуальное интервью с языковедом: 140 вопросов и ответов».

ISBN 978-966-8257-41-4

ББК

**Если мы не можем договориться с кремлем,
Мы должны сами стать кремлем**

(«Олигарх»)

**ХАБИБУЛЛИН
ВАДИМ МОНЕВ'ЯРОВИЧ**

**правозахисник
адвокат**

**KHABIBULLIN.kiev.ua
khabibullin.ua**

**ХАБИБУЛЛИН
ВАДИМ МОНЭВЯРОВИЧ**

**правозащитник
адвокат**

**KHABIBULLIN.kiev.ua
khabibullin.ua**

**ШЛЯХ ДО УСПІХУ
І ПРАВНИЧОГО МАЙБУТНЬОГО**
Радянський Союз / Незалежна Україна

**ПУТЬ К УСПЕХУ
И ЮРИДИЧЕСКОМУ БУДУЩЕМУ**
Советский Союз / Независимая Украина

Этот первый, в формате открытости и публичности, персональный сборник юриста **Вадим Хабибуллин** посвятил своей семье, маме Елене Александровне, отцу Монэвяру Якубовичу, сестре Натали Монэвяровне, жене Елене Васильевне, сыну Вадиму и его будущему братику или сестренке, которых ждут и которые на момент этой публикации еще не родились; своему деду Александру Владимировичу и дяде Анатолию Павловичу, вдохновившим его на жизненные достижения; своим школьным учителям и последующим наставникам; судьбе, которая двадцать пять лет тому назад, в далеком 1982 году, свела с одноклассником и будущим юридическим партнером Андреем Авторговым; клиентам, коллегам и партнерам, друзьям и врагам, которые закаляли и делали Вадима лучше, а также всем тем, кто способствовал, помогал, верил и доверял.

В конечном итоге, эта история становления Вадима как человека и профессионала увидит мир благодаря Господу, оберегавшему и сопровождавшему его все это время...

Цей перший, у форматі відкритості та публічності, персональний збірник правника **Вадим Хабибулін** присвятив своїй родині, мамі Олені Олександрівні, батькові Монев'яру Якубовичу, сестрі Наталії Монев'ярівні, дружині Олені Василівні, синові Вадиму та його майбутньому братикові чи сестричці, на яких очікують та які на момент цієї публікації ще не народилися, своєму дідові Олександру Володимировичу та дядькові Анатолію Павловичу, які надихнули його на життєві досягнення, своїм шкільним вчителям та життєвим наставникам, долі, що звела з однокласником та майбутнім правничим партнером Андрієм Авторговим двадцять п'ять років тому, далекого 1982 року, клієнтам, колегам і партнерам, друзям та ворогам, які загартовували та робили Вадима кращим, а також усім тим, хто сприяв, допомагав, вірив і довіряв...

Зрештою, ця історія становлення Вадима як людини і професіонала побачить світ завдяки Господу, який оберігав і супроводжував його увесь цей час...

РОЗДІЛ І
ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ: ВАДИМ ХАБІБУЛЛІН,
ЙОГО ПАРТНЕРИ, СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ПРАВНИЧІ ПРОЕКТИ,
ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРАКТИКИ

*Постигнув вывод мудрости земной,
Юрист становится творцом свободы,
Он за неё всегда пойдёт на бой:
Для радостей и для мирской невзгоды.
Познав великой мудрости закон, —
Он быть ЮРИСТОМ вечно обречен.*

**1.1. Правнича спеціалізація, освіта, досвід спеціалізованої
правничої практики, громадська діяльність**

Хабібуллін Вадим Монеv'ярович (www.khabibullin.kiev.ua)

Вадим Монеv'ярович Хабібуллін має головну й переважну правничу спеціалізацію: правовий захист кредиторів та боржників (акціонерів та інвесторів), стягнення (захист) боргів, виконавче провадження, примусове виконання судових рішень, неспроможність, судові процедури банкрутства (розпорядження майном боржника, санація (відновлення платоспроможності) боржника, ліквідація банкрута, мирова угода), арбітражні керуючі (розпорядники майна, керуючі санацією, ліквідатори), ліквідація компаній, корпоративні конфлікти, захист прав адвокатів.

Вадим Хабібуллін здобув повну вищу освіту (1997–2006) у трьох авторитетних навчальних закладах: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого (2003, правознавство, юрист), Київський національний економічний університет (2003, банківська справа, магістр банківської справи), Національна академія внутрішніх справ України (2006, правознавство, магістр права). З 2005 року Вадим Хабібуллін працює над науковою дисертацією на тему «Охорона адвокатської таємниці в контексті Європейської конвенції з прав людини» на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Правничий досвід (стаж роботи у галузі права) Вадима Хабібулліна розпочався з січня 1996 року. На посадах державної служби (1996–1999): державний службовець п'ятнадцятого рангу (з 1996), судовий виконавець колишніх Мінського та Ленінградського районних судів міста Києва (1996–1997), судовий виконавець колишнього Київського міського суду з примусового виконання вироків, постанов і ухвал з кримінальних справ у частині майнових стягнень (1997–1998), консультант колишнього Київського міського суду (1998–1999), державний службовець десятого рангу (з квітня 1999). У приватній правничій практиці (з 1999): помічник адвоката в адвокатській конторі «K&C» (1999–2001), засновник, керівник та ідейний натхненник (з липня 2001) спеціалізованих правничих проєктів: Агентство з питань боргів та банкрутства (www.debts.com.ua), Агентство арбітражних керуючих (www.likvidator.com.ua), Агентство з питань податкового захисту (www.podatki.net.ua), Агентство спортивного права (www.advokat-sport.kiev.ua), Агентство кримінального права (www.advokat-kriminal.kiev.ua), Агентство військового права (www.advokat-militari.kiev.ua), Агентство медичного права (www.advokat-medik.kiev.ua) та

деяких інших, і не тільки правничих. З 2003 року Вадим Хабібуллін, маючи неабиякий досвід у галузі права на державній службі та у приватній правничій практиці, вирішив набутти статусу адвоката, отримав свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю.

Вадим Хабібуллін також обраний (2001–2007) на посади: Голови громадської організації «Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства» (*www.gildiya.kiev.ua*, з 2001), Члена громадської ради при Міністерстві юстиції України (з 2004), Голови адвокатського об'єднання «Київська обласна колегія адвокатів» (*www.advokat-oblasti.kiev.ua*, з 2007).

Вадим Хабібуллін є автором майже чотирьох десятків публікацій щодо своєї спеціалізації, які опубліковані в правничих та бізнес-виданнях. Крім того, він має сім наукових публікацій; є співавтором збірника «Законодавство про банкрутство. Збірник нормативних матеріалів та аналітичних статей. — Київ: Юстініан. 2003».

Вадим Хабібуллін брав участь в численних семінарах, конференціях, «круглих столах» та телевізійних програмах (ICTV, Студія 1+1, телеканал ІНТЕР, Перший національний телевізійний канал) як учасник (доповідач-консультант, радник) з питань його головної та переважної спеціалізації. В 2005 році був запрошений до участі в парламентських слуханнях «Про здійснення судово-правової реформи в Україні» у Верховній Раді України (доповідь Вадима Хабібулліна стосувалась питань державних виконавців, державної виконавчої служби України та введення інституту приватних судових виконавців, приватного примусового виконання судових рішень).

Вадим Хабібуллін (ліворуч), з правничим партнером Авторговим (праворуч), Верховна Рада України, 16 березня 2005

РОЗДІЛ 2 ШЛЯХ ДО УСПІХУ

*А хто юрист? Моральний трубочист,
Но должность у него похуже даже,
Он сам порой становится нечист
От нравственной неустребимой сажит...
И этот штрих невольно тех смущает,
Кто сути юридической не знает.*

Байрон

Успішність спеціалізованих правничих проектів — Агентство з питань боргів та банкрутства, Агентство арбітражних керуючих, Агентство з питань податкового захисту, Агентство кримінального права, Агентство спортивного права, Агентство медичного права, Агентство військового права, громадської організації «Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства», адвокатського об'єднання «Київська обласна колегія адвокатів» — не в останню чергу залежить від того, яким був шлях до правничої професії їхнього засновника та ідейного натхненника Вадима Хабібулліна і його основного правничого партнера Андрія Авторгова. Цей шлях був непростим і досить довгим, але вважаємо, що саме ця розповідь дозволить читачеві краще зрозуміти, як виникла ідея створення спеціалізованих правничих проектів, чому саме ця діяльність стала пріоритетною для Вадима Хабібулліна та його партнерів, а також більше дізнатись про них не лише як про відомих правників, але й талановитих людей, які, втім, не уникли на своєму шляху багатьох проблем і прикрих помилок.

Ця історія, як вважає сам Вадим Хабібуллін, почалась 1982 року, коли він пішов до першого класу Київської загальноосвітньої школи № 205, що на масиві Борщагівка у колишньому Ленінградському районі міста Києва. Саме тоді відбулось знайомство майбутніх однокласників, а згодом — правничих партнерів — Хабібулліна та Авторгова. Втім, на нашу думку, варто почати розповідь з 2 січня 1975 року — дня народження нашого головного героя.

МИНУЛЕ

1975–1990. Дитинство. Союз Радянських Соціалістичних Республік

*Батько Вадима Хабібулліна —
Монев'яр Якубович і матуся
Олена Олександрівна, 1975*

Народився Вадим Хабібуллін 2 січня 1975 року у військовому містечку м. Потсдама (Німеччина), оскільки його батьки Олена Олександрівна та Монев'яр Якубович були військовими.

Великим авторитетом для всієї родини був дід Вадима — Олександр Володимирович Монойленко. Свого часу він отримав дві вищі освіти, пройшов усю Другу світову війну, мав нагороди, зокрема орден Вітчизняної війни та орден Червоної Зірки, медалі за взяття Кенігсберга і Берліна та багато інших. У 1945 році дід Вадима був заступни-

ком коменданта міста Потсдам, а 30 років потому, за дивовижним збігом, саме у цьому місті народився Вадим.

Майже через рік, 12 грудня 1975 року, народився Вадимів майбутній однокласник, а згодом — правничий партнер, відомий адвокат Андрій Авторгов.

Школа і друзі

1978 року родина Хабібулліних переїхала до Києва. Дитячі роки Вадима були такими самими, як і в мільйонів дітей радянської доби: дитячий садок ледь не з трьох років, школа, обов'язкові «лінійки», збір макулатури, піонерські табори, вступ до лав комсомолу...

Вже з першого класу хлопець вирішив присвятити себе спорту та почав займатися вільною боротьбою. Його перший тренер — Петро Васильович Борейко — вчив своїх вихованців не зважати на перевагу суперника, боротися до останнього, йти до перемоги за всяку ціну.

Вадим Хабібуллін,
у дитячому садку

Перша вчителька Вадима — Олена Валер'янівна Ширяєва — через тривалу хворобу рано пішла з життя. Клас, в якому вчилися Вадим та Андрій, за всіма правилами мали розформувати. Доля могла на все життя роз'єднати хлопців: учнів мали розподілити по інших чотирьох класах за прізвищами в алфавітному порядку, тож Авторгову й Хабібулліну навряд чи пощастило б сидіти за однією партою. Однак доля змілюстивилася над ними, і учні отримали нового класного керівника — Нінель Анатоліївну, чий прихід врятував клас від розформування, а наших героїв — від неминучого розставання. Втім, класні керівники повсякчас змінювали один одного: за Нінель Анатоліївною прийшла Ніна Феодосіївна, а з шостого класу на цій посаді побувало аж троє вчителів — Юрій Михайлович Булаков, Сергій Іванович Туренко і Марія Миколаївна Бабич. Клас постійно перебував під загрозою розформування, але трапилось це тільки після восьмого року навчання, коли дитяча дружба була загартована і не такими випробуваннями. Врешті-решт, наприкінці навчання наші герої знову, хоча й випадково, стали однокласниками.

Мрії, захоплення, спорт

Під час навчання у школі Вадим забув дитячу мрію стати пожежником і «захворів морем». У дванадцятирічному віці він вступив до Клубу юних моряків (КЮМ «Шквал»), де одразу був обраний командиром екіпажу, який очолював майже три роки поспіль. Не раз Вадима нагороджували грамотами та іншими відзнаками тих часів, але особливо йому запам'яталось, як 1 травня 1988 року він, зразковий командир екіпажу, був удостоєний честі представ-

Дід Вадима Хабібулліна — Монойленко
Олександр Володимирович та бабуся
Ніна Григорівна

ляти КЮМ на святковому параді на Хрещатику. Випадково збереглась фотографія, яка зафіксувала ту щасливу мить (Вадима сфотографував якийсь кореспондент, що пізніше знайшов хлопця через Клуб юних моряків і віддав йому знімок). Згодом при КЮМі було організовано вокально-інструментальний ансамбль, в якому Вадим, на жаль недовго, грав на електрогітарі.

Вадим Хабібуллін, 1-Д клас,
школа № 205, 1982

Кожного літа Вадим відпочивав у піонерських таборах (іноді навіть по дві зміни поспіль, оскільки бабусі в селі у нього не було, а проводити літо в задушливому Києві не хотілося). Вадим вважає, що саме постійне перебування у дитячих колективах допомогло йому розвинути якості лідера, реалізувати організаторські здібності та загартувати характер. Майже в усіх піонерських таборах його обирали командиром піонерських загонів. На згадку про ті дні, сповнені піонерської романтики, у Вадима залишилися фотографії, грамоти та інші відзнаки, зображення деяких з яких сьогодні вміщено в Інтернеті на його персональній сторінці.

Минали роки. Вадим постійно перебував у пошуку, відвідуючи майже всі можливі на той час дитячі гуртки та клуби за інтересами, про що й досі з доброю усмішкою згадують його батьки.

Вадим Хабібуллін (третій ліворуч у верхньому ряді) з однокласником і майбутнім правничим партнером Авторговим (третій праворуч у верхньому ряді) — 2-Д клас школи № 205, 1983

Та хоч би як там не було, він ніколи не полишав спорту. Після кількох років активних тренувань з вільної боротьби Вадим займався різними видами бойового мистецтва: ушу, рукопашний бій, карате, дзюдо. Він майже ніколи не програвав, хоча, здавалося б, нічим особливо не вирізнявся під час тренувань. Втім, одна риса так виокремлювала Вадима з-поміж інших — його завжди цікавила тільки перемога, і він ішов до неї, не шкодуючи сил та часу. Аж раптом на одній з міських олімпіад з дзюдо потрапив до фіналу... і програв. До того ж, програв саме тоді, коли був на сто відсотків упевнений у своїй перемозі (!), адже знав, що суперник слабший за нього.

Ця поразка стала важким випробуванням для Вадима. Йому довелося переглянути своє ставлення до багатьох речей. Він раптом зрозумів: суперник таки виявився більш підготовленим, більш витриманим, більш зібраним... і, можливо, менш самовпевненим. Не відчувачучи у собі сил змиритися з гіркою поразкою, Вадим вирішив піти зі спорту. Його вмовляли залишитися, обіцяли набагато цікавіші змагання обласного та республіканського рівнів, малювали переможне майбутнє у дзюдо — не допомогло. Навіть після того, як були викликані батьки, що підтримали позицію тренерів (останній аргумент), Вадим залишився непохитним.

Але доля дала йому шанс компенсувати цю втрату та реалізувати себе в спорті майже через двадцять років. Щоправда, вже через свого тринадцятирічного сина — також Вадима Хабібулліна. На початку 2007 року хлопця взяли до спортивного клубу з «Карате Кіокушинкай», що працює під егідою «Української федерації Кіокушинкай Карате». Тож побажаємо Вадимові-старшому

Вадим Хабібуллін молодший (в центрі), отримання перехідного Кубку КАРАТЕ Кіокушинкай Святошинського р-ну Києва (заохочувальний), Вадим Хабібуллін старший (праворуч), травень 2007

Вадим Хабібуллін — святковий парад на Хрещатику, 1 травня 1988

та Вадимові-молодшому, аби їхні сподівання справдилися, щоб син пішов далі від свого батька. Тим більше, що влітку 2007 року Вадим-молодший під наставництвом відомого в світі «Карате Кіокушинкай» тренера Сергія Арнольдовича Березовського взяв участь у змаганнях та отримав перехідний кубок «Карате Кіокушинкай» Святошинського району міста Києва (заохочувальний).

Наприкінці жовтня 2007 року Вадим Хабібуллін молодший стає членом Національної федерації Кіокушин карате України та отримує членську картку. А наприкінці грудня 2007 року Вадим молодший от-

римує сертифікат про успішне оволодіння основними методами та техніками Кіокушин Карате у відповідності із вимогами рівню — 10 Кю (помаранчевий пояс). Сертифікат та помаранчевий пояс Вадим Хабібуллін молодший отримав з рук Анатолія Небесного Українського Бранч Чиф Міжнародної організації Карате Кіокушинкайкан.

Що ж до Вадима-старшого, то на згадку про спортивне життя він отримав не лише почесні грамоти, але й численні травми, з наслідками яких бореться й донині. Саме через них він не зміг реалізувати свою юнацьку мрію — служити, як і батьки, в армії; у військах спеціального призначення — морській піхоті... Крім того, Вадим лише в юнацтві зрозумів, що він ніколи не зможе бути «тілоохоронцем», не зможе охороняти тіла — він вирішив стати правоохоронцем, тобто охороняти права.

Отже, як бачимо, Вадим завжди і в усьому намагався бути найкращим. Тоді, після прикрої спортивної поразки, він прийняв принципове рішення: якщо не можеш бути першим, слід шукати себе в чомусь іншому...

Принципи і переконання

Перші уроки правознавства Вадим отримував від свого класного керівника Юрія Михайловича Булакова, який, до речі, був народним засідателем. «Хабібуллін, ти що, адвокат?» — часто казали вчителі, коли Вадим ставав на захист однокласників, яким, на його думку, вчитель несправедливо робив зауваження або навіть виганяв із класу.

Постійні скарги вчителів, виклик батьків до школи, нарікання вдома... Батькам було несолодко, позаяк з усіх боків лунало: хлопець неслухняний, некерований, постійно робить зауваження вчителям. А весь Вадимів «гріх» полягав у тому, що він захищав себе та своїх однокласників, що, звісно, не всім подобалося.

Він ніколи не вмів миритися з несправедливістю. Змовчати, втягнувши голову в плечі; зробити вигляд, що це його не стосується, — ні, це не про Вадима. Тому батьки довго не могли повірити, що саме їх синові, чи не єдиному з усіх учнів чотирьох класів, запропонували вступити до Всесоюзної ленінської комуністичної спілки молоді (ВЛКСМ). У лютому 1990 року в урочистій обстановці йому вручили комсомольський квиток та значок.

Вадим ніколи не був байдужим до оточуючого світу. Вже з юнацьких років — здавалося, ще на підсвідомому рівні — він тяжів до громадської та політичної діяльності. Згодом в одному з інтерв'ю він зізнався, що мрією та метою всього його життя є велика політика («10 кроків на шляху до успіху» // «Юридична газета», № 1 (61) від 19.01.2006, с. 21).

1990–1996. Бурхлива молодість. Незалежна Україна

Липень 1990 року. Проголошення Декларації про державний суверенітет України. Голодування студентів на площі Жовтневої революції.

1991–1992 роки. Інфляція, дефіцит, порожні полиці крамниць. Безробіття та остаточне зубожіння пострадянського трудового народу. Ці негаразди, викликані розпадом величезної радянської імперії, звісно, не могли не зачепити і родини Хабібулліних. Як і мільйони інших українських сімей вони мали пристосуватись до нових реалій і виживати, не плекаючи надій на сторонню допомогу.

Закінчення школи. Мрії батьків

Родина Вадима ніколи не належала до заможних, однак початок дев'яностих років запам'ятався Хабібулліним як суворе випробування безгрош'ям.

Вадим навіть не зміг сфотографуватися зі своїм випускним класом на останній шкільний альбом, бо за це слід було заплатити... І, звісно ж, юнак не взяв участі у випускному вечорі, бо йому було соромно просити у батьків гроші, яких в родині просто не було. Вадим досі не може забути, як увесь клас, усі його однокласники разом з Андрієм Авторговим, дізнавшись, чому Вадима немає на випускному вечорі, відмовилися виїжджати на традиційну зустріч сонця на Московському мосту без свого товариша, і прийшли до нього додому, щоб забрати із собою. Жодних відмовок однокласники чути не хотіли, тож світанок Вадим зустрів у колі друзів та вчителів.

Мама Олена Олександрівна, яка все життя пропрацювала медичною сестрою, дуже хотіла, аби син після закінчення школи вступив до інституту і став лікарем. Протягом 1990–1992 років Вадим шість-сім раз намагався вступити до відповідних освітніх закладів — від медичних училищ № 1 і № 2 до Київського медичного університету. Проте, всі спроби були невдалими, адже ані на підготовчі курси, ані на персональні уроки грошей не було, а освітяни добре розуміли, як слід виживати у нових умовах — заробляючи під час вступних іспитів...

Вадим, щоб не завдавати мамі прикрощів, відносив документи до приймальної комісії, а замість підготовки до вступних іспитів — намагався заробити хоч якісь гроші. Ще під час навчання у випускному класі Вадим почав їздити у туристично-торговельні вояжі до Польщі. Саме там він і займався «підготовкою до іспитів», а по приїзді, звісно, не проходив за конкурсом до чергового училища чи інституту.

Не полишаючи думок про медицину, Вадим влаштувався працювати санітаром у лікарні. Гроші, звісно, платили невеликі, однак це була єдина можливість отримати хоч якусь медичну практику — не хотілося зраджувати мамину мрію... Однак дуже скоро він зрозумів, що шанси юнака зі звичайної радянської родини вступити до омріяного медінституту, маючи певний досвід, проте не маючи грошей і потрібних зв'язків, були мізерними. До того ж, одразу після закінчення школи Вадим одружився. Через два роки, у 1994-му, в нього народився син. Велика відповідальність лягла на плечі молодого чоловіка та батька — потрібно було заробляти на свою родину, а також підтримувати у скрутний час батьків.

Перший підприємницький досвід

Вадим добре пам'ятає свій перший самостійно зароблений долар. Він заробив його у Польщі в серпні 1992 року, підписав і зберігає донині, вже у власному кабінеті — висить на стіні у рамочці під склом. Така собі згадка про початок самостійного життя та здивовані очі батьків, які до цього бачили валюту лише в кінострічках про іноземних шпигунів. Як, зрештою, пам'ятає Вадим і перші зароблені на уроках праці в 1987 році 48 радянських копійок, які також зберігаються й донині.

Перші ази підприємництва Вадим почав опановувати ще у школі, коли займався копіюванням та реалізацією фотокарток відомих на той час публічних людей — зірок естради та кіно, спортсменів тощо.

Наступний, уже серйозніший, етап «підприємницької діяльності» припав на кінець 1989 року, коли Вадим без будь-якої спеціальної апаратури (перший професійний магнітофон він придбає тільки через два-три роки) вирішив заробляти гроші на організації дискотек. Перша з них відбулась у школі № 206, що також на масиві Борщагівка (своя школа навідріз відмовилась надати приміщення під таке «дійство»).

Вадим зібрав друзів та знайомих: в одного був класний магнітофон, у другого — підсилювач, у третього — колонки по 120 Вт, у четвертого — світломузика, п'ятий приніс касети з танцювальною музикою... В команді було близько п'ятнадцяти хлопців віком від 14 до 16 років — саме вони і стали першими бізнес-партнерами Вадима. Квитки продавали по три рублі хлопцям і по два — дівчатам. Того вечора прийшло понад 250 учнів, було зароблено більше 600 рублів. Коли про це дізналися батьки, вони були приголомшені, оскільки мамина щомісячна заробітна плата становила близько 180 рублів, а батькова — 250. Більш як 600 рублів за один вечір — це було щось неймовірне!

Звісно, як і всім бізнесменам-початківцям, Вадимові довелось зіткнутися з рекетирами. Сутичка була досить серйозна, але він її передбачив, був готовий і добре підстрахувався. Незважаючи на ейфорію першої роботи, Вадим та його друзі не забули про організацію охорони як в залі, так і біля каси, тож право на отримання всього прибутку, а не лише його частини, вдалось відстояти. Вадим розрахувався зі своєю командою і отримав перші реальні гроші. Вперше в житті він своїм коштом придбав модний одяг та взуття, а частину грошей вклав у придбання касет з танцювальною музикою, які тоді були дефіцитним товаром, але могли стати у пригоді для розвитку «бізнесу».

Пізніше, коли Вадим остаточно втратив надію на отримання медичної освіти, він вирішив зайнятися підприємництвом більш серйозно (наскільки це взагалі було можливо в той час). Все відбувалось майже так, як у відомій історії про нагромадження початкового капіталу: купив одне брудне яблуко, вимив, продав і купив два яблука, а вимив їх — продав і купив чотири і т.д. Вадим же, як це не дивно, вирішив зайнятися... пошиттям дитячих шкіряних курточок за власними ескізами. Через рекламну газету «А» (автор навмисно не наводить повну назву), яка тільки-но побачила світ, Вадим продав єдину цінну річ, яку мав, — власну модельну шкіряну куртку. На ці гроші він винайняв кравця, придбав шкіру та все необхідне, й виготовив чотири дитячі «шкірянки», які вдало реалізував, а гроші знову вклав у придбання шкіри...

Побачивши, що ідея є цілком життєздатною, Вадим покликав до себе Андрія, з яким вояжував до Польщі у 1992–1993 роках. Саме тоді їм стали у пригоді кількості доларів, зароблених під час цих поїздок: партнери винайняли під офіс кімнату в трикімнатній квартирі, а згодом, «розбагатівши», — однокімнатну квартиру. Невдовзі в них працювали уже десять кравців, а продукція реалізовувалась в магазинах дитячого одягу, зокрема, в київському «Дитячому світі».

Втім, за два-три роки і цей бізнес став неефективним: брак стартового капіталу, кредити під 60–100 % річних, постійні «наїзди» рекетирів робили діяльність такого роду і масштабу занадто вразливою та незахищеною. Потрібно було розвиватися, йти уперед.

Гордістю Андрія Авторгова, однокласника та майбутнього правничого партнера Вадима, став розроблений ним проект, який отримав назву «Фірма

Вадим Хабібуллін (ліворуч),
з однокласником і майбутнім
правничим партнером
Авторговим (праворуч),
19 серпня 1991

студентів-вантажників». На цю ідею Андрія надихнула повсякчасна потреба однокурсників (навчався він у Національному технічному університеті, щоправда, без особливого інтересу) в додатковому заробітку, бо на стипендію прожити було неможливо. Тоді, звісно, ще не існувало пристосованих до потреб бізнесу логістичних центрів, тож попит на послуги сумлінних та непитущих студентів був величезним. Новостворена фірма допомагала в організації виставок різноманітним компаніям — як провідним, так і тим, хто тільки-но завойовував ринок незалежної України. Деяким студентам із «Фірми вантажників» такі компанії згодом запропонували постійну роботу. Дехто із цих колишніх студентів зробив пристойну кар'єру і з вдячністю згадує Вадима та Андрія, які, завдяки своїй заповзятливості, допомагали вижити у студентські роки, що припали на те лихоліття.

Проте згодом партнери усвідомили, що вся дрібна підприємницька діяльність є доречною лише для вчорашніх школярів — для дорослого життя вона не годиться... Бізнесові шляхи Вадима та його однокурсника на деякий час розійшлися, хоча вони продовжували товаришувати і будувати спільні плани на майбутнє.

1996–1999. Державна служба

У січні 1996 року Вадима несподівано запросили на державну службу на посаду судового виконавця колишнього Мінського районного суду міста Києва. Ми вже згадували, що, на жаль (а може й на щастя), Вадимові батьки не могли матеріально допомагати синові через хронічні родинні нестатки. Отже, в нього з самого початку не було ані грошей, ані впливових знайомих. Як же без цього пройти складний шлях кар'єрного зростання на державній службі, стати відомим правником та громадським діячем, створити одну з найвідоміших і найвпливовіших спеціалізованих юридичних фірм «Агентство з питань боргів та банкрутства»? Погодьтеся, що це майже нереально. Втім, саме призначення на посаду судового виконавця стало першим кроком на шляху до успіху і правничого майбутнього та вирішило подальшу долю Вадима, його партнерів і спеціалізованих правничих проектів.

Отже, в 1996 році Вадимові виповнюється двадцять один рік. За наполегливе і відповідальне ставлення до праці на державній службі йому вперше, достроково та без випробувального терміну, присвоюють п'ятнадцятий ранг державного службовця, після складання присяги державного службовця України. Його спеціалізацією є загальне проведення примусового стягнення з виконання судових рішень. Стати серйозним фахівцем у цій сфері та набути реального досвіду за відсутності необхідних законодавчих норм — справа не з легких. Це може бути під силу тільки тій людині, яка знайшла своє місце на цій роботі. Можливо, вона й не підозрювала, що все життя прагнула саме цього, що народилася саме для цього. Та коли вже доля подарувала такий шанс, далі все залежить тільки від тебе, від твоєї наполегливості, працелюбності та віри у себе і своє життєве призначення.

Щодня Вадим працював над документами з ранку до пізнього вечора (чи то радше — до ночі); працював без вихідних, без відпочинку, постійно чуючи справедливі докори дружини і батьків. До того ж, він щодня вчився, шукав літературу з теорії і практики примусового виконання та стягнення, ознайомлювався в архівах з досвідом попередніх поколінь судових виконавців.

Система примусового виконання в той час зубожіла так само, як і вся країна: не вистачало найнеобхіднішого; на 11 судових виконавців була єдина друкарська електромашинка, якою користувалися по черзі. Вадим не став це довго терпіти і власним коштом придбав стареньку ручну друкарську машинку. На жаль, ця спроба хоч якось оптимізувати свою роботу була негативно оцінена як його безпосереднім керівником, так і всіма іншими співробітниками — мовляв, «що, Хабібулліну більше всіх треба?». Але Вадим вважав, що це поліпшить показники примусового виконання, заощадить час для безпосередньої оперативної та паперової роботи. Сьогодні подібна ситуація видається дещо кумедною, адже майже кожний відділ державної виконавчої служби забезпечений офісною оргтехнікою, комп'ютерами, належними приміщеннями, автомобілями тощо. Але тоді не було нічого, та й чекати не було звідки. А тому слід було обирати: або працювати, як всі, — пливучи за течією, або йти на особисті витрати і підвищувати власний професійний рівень, не зважаючи на реакцію інших співробітників. Вадим зробив свій вибір, з яким можна було погоджуватися або ні.

Крім того, Вадим був єдиним судовим виконавцем, хто вів усю документацію українською мовою — це теж дратувало його колег. Але для Вадима цей вибір був свідомим, хоча й непростим, адже в школі він був звільнений від вивчення української мови...

Втім, життя все поставило на свої місця — за наполегливе, професійне та відповідальне ставлення до роботи керівник судових виконавців іншого району Віра Леонтіївна Ракицька в серпні 1996 року запропонувала Вадимові посаду судового виконавця у колишньому Ленінградському районному суді міста Києва, за що Вадим і досі їй дуже вдячний. На новій роботі йому розширили спеціалізацію й почали доручати вже набагато складніші справи. Тепер Вадим опікувався примусовим виконанням судових рішень та стягнень стосовно юридичних осіб.

Розуміючи, що найближчим часом він не матиме фінансових можливостей для здобуття вищої юридичної освіти, Вадим ще наполегливіше взявся до роботи, і невдовзі міг впоратися практично з будь-якою неординарною справою. Примусове виконання судових рішень та стягнень виявилось для нього саме тією роботою, яка відповідала його характеру, досвіду, людським і життєвим якостям.

Час спливав. Вадим робив успіхи. Його помітили — і голова районного суду, і судді. З ним почали радитися, дослухатися до його думки щодо найскладніших справ з примусового виконання судових рішень, які тривалий час вважались такими, що їх неможливо завершити. Звісно, Вадим пишався своїми досягненнями і прагнув розвинути отримані здібності та реалізувати увесь свій потенціал.

Наступна кар'єрна сходинка

У квітні 1997 року Вадима викликали до колишнього Київського міського суду — мав пройти конкурс на заміщення посади. Однак там, завваживши його надто вже молодий вік (лише двадцять два роки) на тлі інших достойників, не на жарт розгубилися. Лише з другої спроби йому було запропоновано посаду єдиного судового виконавця з примусового виконання вироків, постанов і ухвал з кримінальних справ у частині майнових стягнень колишнього Київського міського суду. Повноваження такого судового виконавця виходили за межі певного району, і тепер Вадим фактично сам займався примусовим виконанням судових рішень по всьому Києву. Того ж року йому достроково присвоїли одинадцятий ранг державного службовця.

Така висока та поважна посада накладала на Вадима ще більшу відповідальність, вимагала ще більше сил і часу. Він ішов на роботу, коли дитина ще спала, а повертався — коли вона вже спала. Вадим дуже жалкував, що не може приділяти більше уваги дружині та синові, але сподівався, що вони усвідомлюють: він робить усе можливе, аби його родина жила краще. А для того, щоб досягти чогось у цьому житті, потрібно дуже багато, наполегливо, чесно і відповідально працювати.

Примусове виконання вироків, постанов і ухвал з кримінальних справ у частині майнових стягнень у колишньому Київському міському суді вийшло на зразковий рівень. На той час у Києві було не десять, а чотирнадцять районів і, відповідно, чотирнадцять районних судів, у яких працювало по 15–20 судових виконавців. Тобто в Києві було близько трьохсот судових виконавців, кожен з яких мав свою маленьку ділянку роботи. Вадим же був один. І примусове виконання вироків, постанов і ухвал з кримінальних справ у частині майнових стягнень він здійснював у всіх чотирнадцяти районах Києва. Не було ані автомобіля, ані належної охорони, ані безкоштовного проїзду. Доводилося переважно своїм коштом діставатися місць, де відбувалися примусові описи та арешти (а це почасти були найвіддаленіші куточки Києва). На відміну від районних судів, кримінальні справи у колишньому Київському міському суді були більш серйозні, складні та відповідальні, а часом — не завжди безпечні.

Вадимова діяльність з примусового виконання судових рішень постійно когось не влаштовувала. Часто-густо йому погрожували, пропонували відмовитися від конфіскації майна в дохід держави, та все було марно. Він мав репутацію непокірного, принципового і чесного чоловіка, на якого неможливо вплинути, якого неможливо дотиснути ані погрозами, ані систематичними незапланованими перевітками, ані публікаціями в пресі. Одного разу до нього завітав журналіст впливової на той час газети, який отримав завдання скомпрометувати Вадима як судового виконавця з кримінальних справ колишнього Київського міського суду. Однак журналіст, вочевидь, на місці пересвідчившись у марності зусиль замовників статті, відмовився від попереднього задуму. В своїй статті він розповів про позитивні напрацювання Вадима; що на своїй посаді він одним із перших розпочав кампанію з продажу нерухомого майна на публічних аукціонах, за місяць письмово повідомляючи про них майже всі агентства нерухомості, місцеві органи влади та інші інстанції.

Вадим одним із перших заявив про необхідність отримання судовими виконавцями винагороди за успішне виконання своїх обов'язків (до реформи примусового виконання судові виконавці мали одержувати 5% з примусово виявлених, арештованих та стягнених особисто ними грошових сум чи вартості майна). Водночас Вадим наголошував, що така винагорода має бути законною; оформлюватись ухвалою суду, яку можна оскаржити та яка виноситься лише після перевірки власної заслуги судового виконавця й після сплати 20% прибуткового податку до бюджету країни. Згодом він за допомогою преси викрив випадки незаконного, без дотримання процесуального порядку, одержання винагород.

Звичайно, така реформаторська позиція багатьом не подобалась. Саме тому, як показує досвід усіх пострадянських держав, в умовах беззаконня та корупції на сторожі Закону залишаються тільки дуже сильні духом люди...

Після реформи системи державного примусового виконання 1998 року посаду судового виконавця з кримінальних справ колишнього Київського місь-

кого суду, як і загалом інститут судових виконавців, було ліквідовано. У новій державній виконавчій службі України, до створення якої Вадим також доклав певних зусиль, йому не запропонували і найнижчої посади. Звісно, його вчителі та наставники — суддя Леонід Федорович Глос, голова Кримінальної колегії Київського міського суду, та суддя Григорій Іванович Зубець, голова цього суду, могли допомогти Вадиму з працевлаштуванням. Але він не хотів перекладати вирішення власних проблем на цих шанованих і авторитетних людей, позаяк уже давно звик розраховувати лише на власні сили та можливості.

Здобуття вищої юридичної освіти

Остаточо зрозумівши, що для успішного продовження правничої кар'єри йому потрібна вища освіта, 1997 року Вадим вступає (щоправда, з четвертої спроби) на судово-прокурорський факультет Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, що в місті Харкові, за спеціальністю «правознавство».

У грудні 1998 року Вадимові запропонували посаду консультанта з примусового виконання вироків, постанов і ухвал з кримінальних справ у частині майнових стягнень колишнього Київського міського суду. Було збережено і його спеціалізацію — забезпечення звернення до виконання вироків, постанов і ухвал колишнього Київського міського суду в частині майнових стягнень.

В квітні 1999 року за наполегливе, чесне і відповідальне ставлення до своєї праці на державній посаді Вадимові, в його 24 роки, достроково присвоїли десятий ранг державного службовця. Він вважав це найвищою відзнакою за свою наполегливу роботу. Вадимова родина пишалася його здобутками, які були ще ціннішими через те, що їх досягнуто у молодому віці, без будь-якої сторонньої допомоги.

Успіхи Вадима додали сил і його однокласникові та майбутньому правничому партнерові Андрію. Спостерігаючи за стрімким злетом друга, він повірив у те, що в пострадянських хлопців, дітей звичайних трудяг, є можливість досягти успіху в цьому вкрай важкому та несправедливому житті.

На початку 1999 року Вадим проходить стажування у Міністерстві юстиції України (Департамент Державної виконавчої служби України). Але, відпрацювавши там майже два місяці, повертається ні з чим. Йому ввічливо відмовляють в посаді через відсутність повної вищої юридичної освіти. Разом з тим, ходять чутки про «когось» дуже впливового, хто просив призначити на місце Вадима свою дитину. До відмови Вадим поставився з розумінням, як, зрештою, ставиться до таких «пасажів» і сьогодні. Зрозуміло, що дитина високого чиновника має працювати в міністерстві, а він всього-на-всього хлопчина з простої, трудящої, чесною родини, яка все життя ледве зводила кінці з кінцями...

Утім, не зважаючи ні на що, Вадим уже міг сказати сам собі, що йому вдалося став справжнім професіоналом своєї справи. І, вочевидь, щось змінюється в цьому житті, якщо після всіх цих випробувань, наказом Міністра юстиції України, уже в 2004 році, Вадима, серед інших достойників — найвідоміших і найавторитетніших правників — було призначено членом Громадської ради при Міністерстві юстиції України.

1999–2001. Шлях до приватної правничої практики

У червні 1999 року Вадим несподівано отримав пропозицію залишити державну службу та обійняти посаду помічника адвоката в одній із найвідоміших у правничих колах адвокатській конторі «K&C» (автор навмисно не

наводить повну назву). Він погодився, хоча зважитись на цей крок йому (мабуть, як і будь-якому державному службовцеві, який іде в приватний бізнес) було непросто.

Новим наставником Вадима став відомий правник, найавторитетніший адвокат Сергій Леонідович Созановський, який мріяв створити в адвокатській конторі юридичну практику із забезпечення примусового виконання судових рішень. За Вадимом було залишено його спеціалізацію з примусового виконання судових рішень, а також розширено і доповнено її питаннями боргів, виконавчого провадження, судових процедур банкрутства, арбітражних керуючих, ліквідації компаній тощо.

В адвокатській конторі Вадим вперше побачив комп'ютер, велику бібліотеку, дізнався про мережу Інтернет, вперше зіткнувся з щирим прагненням керівників розвивати та постійно навчати своїх працівників. Вадима охопило палке бажання виправдати довіру керівництва, і, знову всупереч інтересам родини, він почав працювати по чотирнадцять годин на добу, сім днів на тиждень. Його так захопила ця спеціалізація, що невдовзі наставник відзначив серйозні успіхи свого підопічного. За рік Вадимові запропонували постійне місце в окремому кабінеті в центральному офісі адвокатської контори. Йому доручали серйозні справи відповідно до його спеціалізації, самотійне ведення переговорів, а врешті-решт — запропонували очолити цей напрям юридичної практики.

Вадим ніколи не приховував — більш того, навіть пишався, — що в його житті було лише троє вчителів та наставників. Двоє — Леонід Федорович Глос та Григорій Іванович Зубець — з 1997 року навчали його основ юриспруденції, а третій — Сергій Леонідович Созановський, починаючи з 1999 року, відкривав Вадимові тонкощі комерційної юриспруденції. Наставники перших двох вчителів Вадим засвоїв одразу, і, напевно, тільки завдяки цьому вижив на державній службі. Уроки третього наставника Вадим почав усвідомлювати тільки в середині 2001 року, коли доля несподівано — і, можливо, зарано — привела його у власний правничий бізнес.

Створення першої правничої команди

Деякі роки потому в адвокатській конторі, де працював Вадим, з незрозумілих причин, зник інтерес до розвитку його спеціалізації. А він відчув, що вже переріс свою посаду в цій компанії та прагне більшого. І справа тут не в гонорі; просто Вадим звик постійно ставити перед собою нові цілі, намагаючись реалізувати увесь свій потенціал та здібності.

Спливав час, а керівники адвокатської контори нібито не помічали, що молодий співробітник здатен на більше, аніж бути рядовим юристом. Хоча майже всі знали про випадок, коли Вадим у практично безвихідній ситуації із забезпечення примусового виконання судового рішення, в інтересах клієнта адвокатської контори, створив та застосував правничу схему, завдяки якій було врятовано нафтову продукцію фірми-клієнта на мільйони гривень. Тоді наставник зняв зі своєї руки колекційний швейцарський годинник і, на знак найвищого визнання Вадимової фаховості, подарував йому зі словами: «Настане час — і для тебе буде звично носити швейцарський годинник, що коштує як квартира».

Але Вадим прагнув не тільки і не стільки фінансової незалежності. На запитання про бажаний розмір заробітної плати він завжди відповідав: «Я не хочу отримувати — я хочу заслужити і заробити». На відміну від багатьох інших, гроші цікавили його лише як засіб для життя, а не його мета.

Втім, у 2001 році Вадим таки домігся створення в адвокатській конторі окремого напрямку стосовно питань стягнення боргів в Україні. Незважаючи на певні сумніви, Вадим погодився очолити цей напрям, оскільки не міг відмовити своєму наставнику і був вдячний йому навіть за таку пропозицію. Команда, яку сформував Вадим, складалась із відомого державного службовця найвищого рангу Віталія Степановича Захарчука, який відповідав за діяльність арбітражних керуючих; самого Вадима, який вів справу про банкрутство підприємств, а також Андрія Авторгова, який мав опікуватися питаннями забезпечення примусового стягнення у виконавчому провадженні.

На той час Андрій, так само як і його однокласник Вадим, вже міг пишати своїми професійними досягненнями. Дослухавшись порад Вадима, після закінчення Національного технічного університету Андрій подав документи на вступ до Національної академії внутрішніх справ України, щоб нарешті отримати омріяну професію правника. Він без проблем склав вступний іспит і, маючи за плечима першу вищу освіту та військове звання лейтенанту запасу, звернувся до відділів кадрів МВС та СБУ. Проте Вадим наполягав, аби він спробував себе в роботі новоствореної Державної виконавчої служби Міністерства юстиції України.

Восени 1999 року Андрія зарахували на посаду державного виконавця відділу Державної виконавчої служби Святошинського (колишнього Ленінградського) районного управління юстиції в місті Києві. Цей район був для Андрія «своїм» принаймні з двох причин: по-перше, він там мешкав, а по-друге, саме там Вадим до реформи системи примусового виконання зробив вдалу кар'єру. Втім, про їхні життєві зв'язки в службі державного виконання ніхто не здогадувався. Новостворена Державна виконавча служба, відлучена від районного суду, мала ті самі проблеми, що й її попередниця: співробітники не були забезпечені навіть найнеобхіднішим для виконання покладених на них обов'язків. Друкарська машинка, як і за часів Вадима, була одна на кількох службовців; бракувало елементарних канцелярських дрібниць.

Андрій, врахувавши та запозичивши суттєвий досвід Вадима у примусовому виконанні судових рішень, дуже швидко здобув відповідні навички та заслужив авторитет серед колег і керівництва; за порадами до нього звертались навіть ті співробітники, які працювали на посадах судових виконавців ще за часів Вадима.

Уже в серпні 2000 року Андрія підвищили і перевели на посаду старшого державного виконавця. Колеги обрали його головою профспілкового комітету районного відділу Державної виконавчої служби. Усі відзначали його активну позицію на районних нарадах, а також на заходах за участі вищого керівництва служби — Андрій був сповнений ідей щодо вдосконалення законодавства, а також покращення показників, зокрема, своєї роботи і служби в цілому. Саме тоді майбутній правничий партнер Вадима вперше виступив по телебаченню на одному з районних телевізійних каналів — у програмі щодо проблемних питань виконавчого провадження.

Нарешті у 2001 році йому доручили найскладнішу в районному відділі Державної виконавчої служби спеціалізацію — примусове виконання рішень арбітражних (господарських) судів. Під час примусового виконання таких рішень конфліктні ситуації виникали частіше, аніж у будь-яких інших сферах державного виконання. Ми вже згадували, що свого часу в бік Вадима неодноразово лунали погрози, робились спроби тиску, надходили безпідставні скар-

ги. Але саме в таких справах набувається професійна майстерність, гартується характер, виробляється вміння спілкуватися з людьми. Так само і Андрієві доводилось в одних ситуаціях виявляти твердість, в інших — людяність...

Втім, незважаючи на усі складнощі, Андрієві було непросто звільнитися з державної служби. Дізнавшись про його бажання піти, керівництво намагалось за будь-яку ціну втримати свого працівника. Врешті-решт йому запропонували серйозне кар'єрне сходження — посаду заступника начальника одного з районних відділів державної виконавчої служби. Але Андрій відмовився від цієї пропозиції і пішов у Вадимову команду, в адвокатську контору.

«Вільне плавання» або останній крок до самостійності

Навесні 2001 року, коли Вадим безуспішно продовжував доводити керівництву адвокатської контори важливість і перспективність своєї спеціалізації, відомий на той час бізнесмен, керівник нафтового холдингу І.В.Ю. (автор навмисно не наводить повне ПІБ) несподівано запропонував йому створити та очолити власну юридичну фірму. Саме цій людині Вадим завдячує початком самостійної юридичної діяльності, власної спеціалізованої правничої практики.

Спершу Вадим вагався. На його зауваження, що це нереально, бо потрібні чималі гроші для оренди просторого офісу, комп'ютери, меблі, оргтехніка, автомобілі, власна охорона, стабільна грошова підтримка на першому етапі, команда фахівців тощо, бізнесмен відповідав, що все це в нього є — нема лише, на жаль, Вадима...

«Чому саме я?» — запитав Вадим. «А тому, — почув у відповідь, — що в мене працює цілий штат дуже досвідчених і професійних юристів та адвокатів, але чомусь, з невідомих мені причин, вони не змогли впоратися з натиском правників з найближчого зарубіжжя, з якими велися тривалі та важкі переговори про повернення багатомільйонного боргу одного з надпотужних нафтопереробних заводів України за нафтопродукти...».

Вадим як звичайний помічник юриста був присутній під час одного з чергових «раундів» цих переговорів, після чого І.В.Ю. оголосив, що надалі його нафтовий холдинг під час таких зустрічей представлятимуть не керівники юридичного департаменту, а Вадим. Не всім це рішення було до душі, оскільки Вадим був помічником юриста, який, до того ж, ще не мав повної вищої юридичної освіти, позаяк навчався на четвертому курсі Національної юридичної академії України. Їх можна було зрозуміти, адже у Вадима на той час був досить невисокий рейтинг у приватній правничій сфері, тим більше — для участі в такого рівня переговорах (з огляду як на сферу бізнес-інтересів, так і на суму боргу, про яку йшлося). Але рішення керівника для всіх було законом, а тому Вадимові вдалось вкотре виявити свої здібності та зробити черговий крок до чогось іншого, нового — того, чого він стільки часу чекав.

Вадим попросив певний час для прийняття рішення, аби зважити усі «за» і «проти». На черговому жвавому обговоренні керівниками адвокатської контори майбутнього напрямку загалом та його майбутнього зокрема Вадим не витримав... і пішов. Пішов не дуже гарно, оскільки знав: не зможе відмовити тому, хто проситиме його залишитися. Він просто вирішив спалити за собою мости, аби раз і назавше відрізати шлях до повернення; штучно створити ситуацію, аби піти...

З часом усі ті напрацювання та успіхи, які пов'язують Вадима з цією адвокатською конторою, дехто (але, на щастя, не всі) захоче забути. Людська при-

рода така, що його намагатимуться оббрехати, облили брудом, викривити факти... Усе це вже було — звісно, в односторонньому порядку. А потім для Вадима почалася пора замовчування — не було опубліковано жодної його статті у відповідних, «своїх», юридичних виданнях, ігнорувалися його спеціалізовані правничі проекти в «своїх» професійних юридичних рейтингах...

Вадим пройшов сувору школу гарту і з часом він, безумовно, зрозумів, як важко було його колишнім керівникам втрачати те, на що сподівались; те, в що вкладали свої знання та досвід; задля чого приносили в жертву дорожочітний час життя, інколи відриваючи його в родини, дітей, друзів... Але на власному досвіді Вадим переконався і в тому, що левова частка провини лежить на тому, хто не догледів, не зумів або не захотів зробити так, аби співробітник розкрився, утвердився, повністю реалізувався — це схоже на провину ювеліра, якому до рук потрапив коштовний камінь, а він не спромігся перетворити його на вартий захоплення ювелірний виріб...

Створення власної спеціалізованої правничої фірми за наявності кількох тисяч юридичних компаній у країні — справа не з легких. Чимало молодих правників не витримали такої конкуренції, але Вадим вирішив ризикнути і реалізувати власний проект — створення приватної спеціалізованої правничої практики.

2001–2008. Спеціалізована правнича практика

У липні 2001 року Вадим Хабібуллін заснував і очолив спеціалізовану юридичну фірму «Агентство з питань боргів та банкрутства». За задумом Вадима, агентство одразу почало працювати з прокредиторським ухилом, виходячи з того, що не віддавати борги на території України було легше, ніж реально задовольняти вимоги кредиторів і стягувачів з повернення боргів.

Вадим та очолювана ним спеціалізована юридична фірма з 2001 року володіють великою клієнтською базою. Одним із перших клієнтів став відомий вітчизняний нафтовий холдинг, до орбіти впливу якого входить понад півсотні компаній та банківська установа. Невдовзі Вадим і його Агентство з питань боргів та банкрутства представляли інтереси своїх клієнтів вже по всій території України, маючи одночасно в провадженні по 200-300 справ (переважно із забезпечення примусового виконання судових рішень та банкрутства). Наступним напрямом діяльності агентства, що був запроваджений та успішно розвинений, стала ліквідація компаній.

Вадим звик братися тільки за дуже складні, гучні, конфліктні, а подеколи — не зовсім безпечні справи. Велика кількість клієнтів на початковому етапі становлення спеціалізованої юридичної практики в галузі боргів та банкрутства додавала йому впевненості. До того ж, у практиці агентства практично не було справ, у яких Вадим та його співробітники не змогли б допомогти клієнтові.

З самого початку Вадим повністю віддавався справі, був принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, наполегливим в обстоюванні інтересів клієнтів, однак, на жаль, через брак часу та велику кількість клієнтів і справ не надав серйозної уваги рекламній, іміджевій та PR-підтримці своїх спеціалізованих правничих проектів. Тоді у нього ще бракувало досвіду, аби завважити одну важливу річ: рано чи пізно проблему клієнта буде вирішено, а тим часом правничі спеціалізації самі по собі не можуть і не повинні бути постійно запитуваними. Ігнорувати ж матеріальний бік справи було не мож-

на, позаяк саме від цього залежало життя компанії, всього колективу. На той час у Вадима працювало майже 30 молодих і перспективних фахівців. Це були не лише юристи, але й фінансисти, аудитори, секретарі, помічники, водії та охоронці. Вадим почувався відповідальним за кожного з них, за їхні родини, але досвіду управління такою розвиненою структурою у нього, на жаль, ще не було...

Минав час, заробляти ставало дедалі важче, оскільки агентство лише починало формувати власну спеціалізацію та визначати напрями роботи, а Вадимові та його партнерам бракувало досвіду, аби оцінити ту чи іншу спеціалізацію з погляду на доцільність її запровадження.

Створити правничу — тим більше, вузькоспеціалізовану, а не багатопрофільну — фірму завжди було непросто. А рішення Вадима — створити агентство без допомоги, без зв'язків, без належного матеріального ресурсу, під час навчання на четвертому курсі юридичного ВНЗ, полишивши найвідомішу і найавторитетнішу адвокатську фірму, — інакше як викликом долі не назвеш.

Звісно, виникнення на ринку правничих послуг молодій правничій фірмі не всім було до душі. Однак Вадим обрав рідкісну спеціалізацію, якій в той час мало хто приділяв належну увагу (радіше, не хотіли нею займатися через складність, витратність, конфліктність та не завжди безпечність). Можливо, саме це на початковому етапі забезпечило спеціалізовані правничі проекти Вадима від будь-якого зовнішнього впливу конкурентів чи «зацікавлених» у «спокої» на ринку правничих послуг. Вадим тоді казав: «Ми займаємося тільки тим, чим інші майже не займаються; і не займаємося тим, чим займаються майже всі».

Він завжди дослухався до життєвих та професійних порад трьох своїх попередніх наставників, і був готовий до того, що на перешкоді новому бізнесу стануть найрізноманітніші проблеми. Єдине, чого він не зміг передбачити — те, що руйнація почнеться не ззовні, а зсередини...

Життєві помилки правника. Урок перший

2002–2003 роки стали для Вадима переломними — то було справжнє випробування на стійкість. На початку створення спеціалізованої юридичної фірми Агентство з питань боргів та банкрутства він узяв до себе першим правничим партнером молодого правника В.Д.В. (*автор навмисно не наводить повне ПІБ*), який працював у тій самій адвокатській конторі, але займався питаннями оподаткування. Ніде правди діти, він був висококласним фахівцем. Завваживши професійний рівень молодого правника, Вадим, нічого не знаючи про його людські якості, тим не менш запропонував йому створити спільні спеціалізовані правничі проекти. Хоча десь таки відчував, що той надто молодий і ще не утвердився як справжній професіонал.

Був ще кандидат для створення спільних спеціалізованих правничих проектів – Віталій Степанович Захарчук, який працював у Вадимовій команді в адвокатській конторі. Дуже поважна і шанована людина, з великим досвідом роботи на державній службі, маючи п'ятий ранг державного службовця та свідоцтво арбітражного керуючого в Україні № 1, він менше підходив для приватної спеціалізованої правничої практики, оскільки не мав юридичної освіти.

Отже, перед Вадимом постала дилема: з ким саме створювати власні спеціалізовані правничі проекти? Звісно, він завжди торував свій шлях самостійно, на сто відсотків довіряв тільки собі, проте розумів, що один в полі не воїн, і розробляти самому такий серйозний та відповідальний напрям — складно і ризиковано.

Вадим довго вагався, поки вирішив ризикнути і залучити до роботи у новостворених спеціалізованих правничих проектах молодого правника В.Д.В. Це дійсно був чималий ризик, оскільки для Вадима він не був близькою людиною, якій можна повністю довіряти, та й в правничих колах молодий правник про себе ще не заявив.

Тоді, 2001 року, Вадим не знав, що молодого правника не цікавлять ані майбутнє Вадима, ані доля його спеціалізованих правничих проектів, позаяк він переймався лише власним майбутнім. Настав час, і він «віддячив» Вадимові за довіру, щирість та відкритість...

Життєві помилки правника. Урок другий

Наприкінці 2001 року Вадим вирішив створити наступний, не спеціалізований правничий проект — власну адвокатську фірму, хоча в нього залишався майже рік до отримання диплома про вищу юридичну освіту і ще не було свідоцтва, яке б давало право займатися адвокатською діяльністю.

Партнером Вадима у цьому проекті став молодий правник Б.К.В. (*автор навмисно не наводить повне ПІБ*), який свого часу теж був його колегою-юристом у тій самій адвокатській конторі. Після нетривалих переговорів він погодився прийти у команду Вадима і надати своє свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю для заснування і реєстрації в січні 2002 року адвокатського об'єднання, назва якого мала складатись із прізвищ трьох партнерів — адвокатська контора «В., Б. & Хабібуллін» (*автор навмисно не наводить повну назву*).

До цієї новоствореної, власної адвокатської контори Вадим, крім часточки своєї душі, морального та матеріального внеску, віддав найцінніше — клієнтів та частину колективу. Деякі з клієнтів Вадима довго відмовлялися йти від нього до цих молодих правників — його партнерів. А якщо й погоджувалися, то тільки після тривалих переговорів з Вадимом та відповідного прохання з його боку в письмовій формі.

Коли майже всі стратегічні клієнти, деякі матеріальні ресурси і тільки-но придбане дороге майно (вся необхідна комп'ютерна та офісна техніка, якої не було навіть у Вадима, в його вже діючих спеціалізованих правничих проектах), а також команда фахівців перейшли під юрисдикцію двох Вадимових партнерів, — вони вирішили, що далі можуть працювати самостійно, без Вадима.

Двоє правників почали штучно створювали конфлікти, не хотіли радитися з Вадимом, дослухатися до його позиції, а згодом — і взагалі спільно працювати.

Свого часу Вадим вирішив створити так званий стабілізаційний фонд і повсякчас перераховувати до нього кілька відсотків усіх доходів, аби, у разі крайньої потреби, забезпечити стабільне існування одного з правничих проектів або, якщо трапиться складна ситуація в когось з його партнерів, підтримати не лише морально, а й матеріально. Саме відмова брати участь у цьому стабілізаційному фонді стала тією останньою краплиною, яка зробила неможливим подальше партнерство Вадима і двох молодих правників.

Вадим визнає, що, можливо, і він десь перегнув палицю. Його партнери нарікали: мовляв, «з Хабібулліним працювати неможливо, він як Сталін — нікого не слухає, ні з ким не радиться, завжди все вирішує сам, тільки сам, є авторитарним, а методи його правління диктаторськими». Втім, а як могло бути інакше, якщо і всю відповідальність він теж брав тільки на себе; відповідав за кожне прийняте рішення?.. Втім, виявилось, що до внутрішньої

руйнації, до зради, Вадим був зовсім не готовий, адже завжди готувався дати відсіч зовнішнім факторам... Отже, і сам Вадим, і його правничі проекти опинилися у досить скрутному становищі.

Нова історія. Врахування та виправлення помилок

2002 року, у розпал фінансових проблем Вадимового правничого бізнесу, доля знову звела його з Андрієм — колишнім однокласником, дружба з яким загартувалась майже двадцять років, з першого класу. Андрій, набувши неабиякого досвіду в правничій практиці (на державній службі та в приватній практиці в адвокатській конторі) — погодився стати партнером Вадима практично в усіх його спеціалізованих правничих проектах.

Вадим Хабібуллін (праворуч), з правничим партнером Авторзовим (ліворуч), на ювілеї «Делового журналу», серпень 2005

Зневіреному в людській порядності Вадиму Андрієва згода додала життєвих сил і наснаги, аби протистояти тим двом, «молодим і кмітливим», через яких він і його проекти, виплекані ціною важкої праці, опинилися в дуже складному становищі. А наразі Вадим очікував. Він добре розумів, що, зрештою, покинути цих двох або дочекатись їхнього відокремлення — це не проблема. Оскільки Вадима — на відміну від його молодих партнерів — у першу чергу цікавив не матеріальний бік справи, він мав дещо інші сумніви та причини для роздумів.

Він усвідомлював, що бізнес (нехай і такий специфічний, як юридичний) все одно залишається бізнесом, зі своїми плюсами і мінусами. Вадим не міг змиритися з тим, що на ринку правничих послуг він відтепер матиме репутацію юриста-початківця, який не зумів утримати створену ним команду молодих фахівців, що могли б уже в найближчому майбутньому скласти серйозну конкуренцію потужним правничим компаніям. А це було для нього вкрай важливо, оскільки створена Вадимом спеціалізована правнича

практика (з питань стягнення та захисту боргів, виконавчого провадження, банкрутства та арбітражних керуючих, ліквідації компаній і корпоративних конфліктів) користуватиметься неабияким попитом протягом кількох найближчих десятиліть. Він чи не першим на українському ринку правничих послуг звернув увагу на гостру проблему відсутності спеціалізації у правничому бізнесі та усвідомив, що скоро найбільш затребуваною стане спеціалізована правнича практика, до того ж лише на дуже високому професійному рівні...

Але амбіції та егоїзм, жадібність, недалекоглядність у питанні перспективи і, звісно, не в останню чергу, молодість та брак досвіду двох його партнерів, на жаль, взяли гору над справою. Справою всього Вадимового життя. А він, звісно, аж ніяк не міг стати заручником чужих примх і безвідповідаль-

ності, не міг поставити під загрозу проекти, за якими бачив не лише своє майбутнє. Вадимові не варто було перейматися — він зробив усе, що від нього залежало, аби зберегти свою команду. Але...

Спільний проект таки припинив своє існування — Вадим більше не міг працювати і спілкуватися з двома молодими правниками. Вони стали його минулим, яке залишило по собі гіркі уроки, що завжди стають у пригоді та вбезпечують від помилок у майбутньому. Рік потому Вадим дочекався зникнення свого прізвища із назви адвокатської контори, а трохи згодом стало відомо, що молоді й амбітні (тепер уже його колишні) партнери не змогли працювати спільно, а створена Вадимом адвокатська контора, схоже, припинила своє існування.

Тож, наприкінці 2003 року, Вадим вдруге розпочав історію власної спеціалізованої правничої практики. Проте, вже разом з Андрієм. Протягом 2003–2005 років вони заснували і зробили досить успішними такі спеціалізовані правничі проекти як Агентство арбітражних керуючих та Агентство з питань податкового захисту, а у період 2006–2007 років — Агентство спортивного права, Агентство кримінального права, Агентство військового права, Агентство медичного права та деякі інші.

Так складалося, що Вадимів офіс постійно переїжджав з одного району Києва в інший: з 2001 року розпочали правничу практику на Лівобережжі, на вулиці Марії Раскової, у 2002–2004 рр. продовжили роботу на Виноградарі, на вулиці Вітряні Гори, а 2004 року розташувалися в центрі Києва, на вулиці Володимирській. З 2005 року і донині офіс Вадима та практично всіх його спеціалізованих правничих проектів функціонує на Виноградарі, в офісному центрі на вулиці Новомостицькій, де займає окремих поверх. Отже, незважаючи на всі труднощі, які доводилось долати, і проблеми, що виникали ледь не на кожному кроці, Вадимова ідея щодо створення власних спеціалізованих правничих проектів отримала гідне втілення.

СЬОГОДЕННЯ

З січня 1996 року, коли Вадим поставив собі за мету досягти правничого та життєвого успіху, минуло багато років. Всупереч життєвим обставинам, які аж ніяк тому успіху не сприяли, попри відсутність будь-яких стартових можливостей — звідки вони у звичайної радянської родини? — він став адвокатом, відомим правником, правозахисником та громадським діячем, справжнім фахівцем своєї справи.

Створення наприкінці 2001 року громадської організації «Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства» надихнуло Вадима на подальшу діяльність і переконало у значущості та великій громадянській відповідальності професії правника. Він зрозумів, що прийняв правильне рішення, коли у середині 2001 року пішов із найвідомішої та найавторитетнішої адвокатської контори і заснував власну, приватну, спеціалізовану правничу практику. Згодом почали з'являтися нові громадські організації — і всеукраїнські, і регіональні, які тепер посідають важливе місце у захисті професійних прав та інтересів правників, сприяють здійсненню нагальних реформ, створенню прогресивної законодавчої бази, яка відповідає інтересам українського народу, — що підтвердило Вадимові розрахунки та міркування.

У 2003 році Вадим отримує другий диплом про вищу освіту в Київському

національному економічному університеті — диплом магістра за спеціальністю «банківська справа». Того ж року складає адвокатський іспит і отримує свідоцтво про право на зайняття адвокатською діяльністю. Колись це здавалось йому нездійсненною мрією, хоча марив адвокатурою весь час поки вибудовував свою правничу кар'єру.

2004 року спеціалізована юридична фірма «Агентство з питань боргів та банкрутства» під керівництвом Вадима входить до рейтингу однієї з найвідоміших всеукраїнських газет для юристів як одна із 50-ти провідних юридичних фірм України (за фінансовою ефективністю).

Вадим відчуває, що набутий ним у практичній адвокатській діяльності досвід потребує теоретико-методологічного обґрунтування. З 2005 року він розпочинає роботу над науковою дисертацією для здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук на тему «Охорона адвокатської таємниці в контексті Європейської конвенції з прав людини».

2006 року Вадим здійснює ще одну свою мрію: отримує разом зі своїм правничим партнером і колишнім однокласником Андрієм Авторговим третій диплом про вищу освіту — диплом магістра в Національній академії внутрішніх справ України. Саме в цьому вищій йому пропонують викладати предмет «Адвокатура України», і Вадим радо пристає на цю пропозицію.

Але й це ще не все — Вадим планує здобути четверту вищу освіту за спеціальністю «політологія». Це бажання пов'язане з переконанням, що негаразди в країні викликані недостатнім представництвом правників у державному апараті. Вадим добре усвідомлює: аби увійти у велику політику, необхідно оволодіти ґрунтовними знаннями з права, економіки, соціології, політології, психології, філософії тощо.

Вадим Хабібুলлін та Андрій Авторгов як правничі партнери спеціалізованої юридичної фірми «Агентство з питань боргів та банкрутства», починаючи з 2003 року, працюють над запровадженням в Україні інституту приватного примусового виконання судових рішень та введення інституту приватних судових виконавців, тобто над демонополізацією і роздержавленням Державною виконавчою службою цієї діяльності. Зокрема, через виступи та публікації в ЗМІ вони неодноразово порушують питання про необхідність заохочення при примусовому

Листо, 2005

Дельта

Листо 109

Вадим Хабібуллін (ліворуч), з правничим партнером Авторговим (праворуч), «Деловой журнал», травень 2005

виконанні судових рішень (хоча б так, як це робили в уже неіснуючому інституті судових виконавців — отримання винагороди за примусове виконання в розмірі 5% від реально стягнутих грошей чи вартості майна).

Сьогодні Вадим є власником таких брендів, зареєстрованих знаків для товарів і послуг, як «КНАВІВУЛЛІН-ХАБІБУЛЛІН-ХАБІБУЛЛІН», «Агентство з питань боргів та банкрутства», «Агентство арбітражних керуючих», «Агентство з питань податкового захисту», «Агентство спортивного права», «Агентство кримінального права», «Агентство військового права», «Агентство медичного права», «Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства» та інших. Він має цілу низку зареєстрованих в Інтернеті доменних назв: *www.khabibullin.ua*, *www.khabibullin.kiev.ua*, *www.debts.com.ua*, *www.likvidator.com.ua*, *www.podatki.net.ua*, *www.gildiya.kiev.ua*, *www.sprava-khabibullin.kiev.ua*, *www.advokat-oblasti.kiev.ua*, *www.advokat-sport.kiev.ua*, *www.advokat-kriminal.kiev.ua*, *www.advokat-militari.kiev.ua*, *www.advokat-medik.kiev.ua* та деяких інших.

Клієнти та деякі правничі справи

Сьогодні Вадим та його спеціалізовані правничі проекти надають правову допомогу зі всіх своїх правничих спеціалізацій українським та іноземним клієнтам — юридичним та фізичним особам. Чимало вдячних клієнтів, серед яких відомі представники великого бізнесу, політики та громадські діячі, люб'язно надали Вадимові можливість згадувати про них з метою рекламування його професійної правничої діяльності.

Однак Вадим, будучи вірним принципам дотримання Правил адвокатської етики щодо обмеженого рекламування своєї спеціалізованої правничої практики, майже не послуговується рекламою. Він суворо дотримується таких принципів: не пропонувати своїх послуг конкретному клієнтові — ні особисто, ні через посередників; не розміщувати в рекламних матеріалах оціночних характеристик та відгуків інших осіб про його роботу; не порівнювати себе з іншими правниками, а свої структури — з юридичними чи адвокатськими фірмами; не переконувати клієнта в успішному вирішенні справи, що давало б йому безпідставну надію на неодмінний і швидкий успіх; про деякі цікаві справи та певних клієнтів можна згадувати лише з урахуванням принципів конфіденційності та адвокатської таємниці, без зазначення прізвищ та назв компаній.

Безперечно, найчастіше Вадим згадує свої перші правничі справи. Тільки сьогодні він у повній мірі усвідомлює, наскільки інколи вони були небезпечними. Неодноразово на його адресу лунали погрози фізичного знищення; обіцянки «розібратися» з ним та його родиною... Звісно, він одразу надсилав заяви про такі випадки до Служби безпеки, Генеральної прокуратури, Міністерства внутрішніх справ, Комітету Верховної Ради з питань боротьби з організованою злочинністю і корупцією, Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури при Кабінеті Міністрів України, незалежних ЗМІ тощо. Адже відповідно до Конституції України, Закону України «Про адвокатуру» та Правил адвокатської етики, адвокат надає правову допомогу, представляє і захищає права та інтереси своїх клієнтів, і зобов'язаний протистояти будь-яким спробам посягання на власну незалежність, бути мужнім і принциповим у виконанні своїх професійних обов'язків, обстоюванні професійних прав та їхньому ефективному використанні в інтересах клієнтів.

Мабуть, саме таке ставлення до своїх професійних обов'язків привело до того, що сьогодні, на підставі конституційного права кожного на вільний

вибір захисника своїх прав та інтересів, до Вадима та його спеціалізованих правничих проектів постійно звертаються клієнти у справах їхньої безпосередньої правничої спеціалізації — боргів та виконавчого провадження, банкрутства та арбітражних керуючих, ліквідації компаній та корпоративних і податкових конфліктів, судових та кримінальних справ, захисту прав адвокатів, спорту, медицини та військового обов'язку.

Адвокатура. Прагнення змін і реформ

Починаючи з 2003 року (після загальних зборів адвокатів Київської області, що відбулись 19 грудня 2003 року), Вадим розгортає опозиційну діяльність в адвокатурі. Численні публікації його колег-адвокатів у роки становлення України як незалежної правової держави викрили масовість випадків використання дисциплінарними органами адвокатури своїх повноважень для розправи з принциповими адвокатами. Вадим як активний представник адвокатської спільноти, бажаючи припинити цю ганебну практику, розпочинає кампанію з можливого реформування та зміни ставлення адвокатської інтелігенції до діяльності адвокатури загалом і діяльності Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області та її дисциплінарної палати зокрема.

Свою опозиційність до «незмінних керманічів» в адвокатурі Вадим виявляє як ставлення до некомпетентності, необ'єктивності, заполітизованості, свавілля, фахової безграмотності, зведення рахунків з використанням повноважень у дисциплінарних органах адвокатури, неухважності до проблем пересічних адвокатів. Погодьтеся, неприпустимою є ситуація, коли кваліфікаційно-дисциплінарні органи отримують на свої рахунки мільйони гривень, а звичайний адвокат ледь заробляє на себе та свою родину. Саме на цьому неодноразово наголошував Вадим; цій проблемі присвятив низку своїх статей і відкритих листів, опублікованих у ЗМІ. Він ніколи не забував і нагадував іншим: у кожній кваліфікаційно-дисциплінарній комісії адвокатури є літні адвокати, пенсіонери, інваліди чи просто люди, які потребують матеріальної підтримки. Якщо їм не допомагає своя ж кваліфікаційно-дисциплінарна комісія; якщо їй байдуже до проблем рядових адвокатів, — про які органи адвокатського самоврядування взагалі може йтися?!

Одразу зазначимо: Вадима не цікавлять посади в органах адвокатури, які йому з самого початку пропонували звідусіль. Будь-яку посаду він розглядає лише в єдиному аспекті — чи зможе зреалізувати свої ідеї, чи задля блага всієї адвокатури або окремо взятої Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області? Сьогодні він пропонує прислухатися до слухних думок пересічних адвокатів і робити відповідні висновки, що само по собі може стати початком великого реформування адвокатури.

Задля утвердження поваги до адвокатської професії, її сутності та функції служіння громадськості, задля подальшого вдосконалення чинного законодавства України з питань діяльності адвокатури загалом та її дисциплінарних органів зокрема, він у своїх публікаціях (що ґрунтуються, на жаль, і на власному досвіді) порушує питання про безпідставне притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності; закликає колег протистояти випадкам некомпетентного, необ'єктивного, а інколи — і незаконного дисциплінарного

розгляду; спонукає їх бути активними членами адвокатської спільноти, захищати свої права та інтереси. Він упевнений: саме від пересічних адвокатів залежить майбутнє справді демократичної адвокатури.

Методи реагування і впливу

Звичайно, Вадимові було б важко ефективно протистояти несправедливості та «незмінним керманічам» адвокатури, якби практично в усіх судових процесах його інтереси не представляв однокласник, друг, правничий партнер і відомий адвокат Андрій Авторгов. Втім, він не завжди поділяє радикальні погляди Вадима на можливі шляхи реформування адвокатури. До речі, Вадима за його войовничий характер позаочі називають «чорним» адвокатом, а Андрія — «білим», бо знають його як розсудливого і компромісного правника.

Отже, завдяки обґрунтованій та законній позиції Вадима, наполегливій адвокатській праці Андрія, його відданості справі та спільним інтересам, усі судові справи «Хабібуллін проти дисциплінарних органів адвокатури» виграно, а неправомірні рішення скасовано. Опоненти Вадима робили усе можливе і неможливе, аби оскаржити у касаційному порядку ті рішення, якими — можливо, вперше в історії відносин між адвокатом і дисциплінарними органами адвокатури — було відновлено справедливість. Втім, у листопаді 2007 року касаційна інстанція підтримала позицію Вадима винесенням ухвали про відмову у задоволенні касаційної скарги КДКА, чим остаточно підтвердила той факт, що, на жаль, випадки незаконного притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності й досі мають місце. Ця перемога тим важливіша для Вадима, що подібні рішення трапляються зовсім нечасто — зазвичай суди апеляційної та касаційної інстанції воліють не ставати на шляху КДКА і, скасовуючи всі рішення, направляють такі справи на новий розгляд...

Натомість Вадим продовжує боротьбу і подає позов про стягнення моральних збитків, завданих винесенням неправомірного рішення про притягнення до дисциплінарної відповідальності. Він знову виграв справу, і на його користь було стягнуто відповідну грошову компенсацію. Після примусового стягнення у виконавчому провадженні, на що пішло чимало часу, Вадим в повному обсязі, до останньої копійчини, перерахував ці кошти на потреби дітей-сиріт до трьох дитячих будинків Київської області: Обласного будинку дитини Білої Церкви, Київського міського будинку дитини імені М. Горького, Київського спеціалізованого обласного будинку дитини.

У Правилах адвокатської етики, схвалених Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України, сказано, що і рядовий адвокат, і посадовці в органах адвокатури — члени Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або її дисциплінарної палати — повинні як в своїй професійній діяльності, так і в приватному житті бути чесними і порядними, не вдаватися до обману та інших протизаконних засобів для досягнення своєї професійної або особистої мети; що всією своєю діяльністю адвокати мають утверджувати повагу до адвокатської професії, її сутності і громадського призначення, сприяти збереженню та підвищенню її престижу. Допустимими формами реагування адвоката на незаконну або неетичну поведінку іншого адвоката або цих посадовців (членів Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури або її дисциплінарної палати), якою заподіяно або може бути заподіяно шкоду інтересам адвоката, виборним органам адвокатури або адвокатури як такої, вважаються звернення (заяви, скарги) в органи адвока-

тури, наділені дисциплінарними повноваженнями стосовно адвокатів, а також використання інших форм захисту прав та законних інтересів особи, передбачених чинним законодавством України, зокрема судового оскарження.

Вадим завжди пам'ятає, що він, як і всі інші майже тридцять п'ять тисяч адвокатів України, має повсякчас дотримуватися Правил адвокатської етики, виконувати рішення кваліфікаційно-дисциплінарних органів адвокатури, прийняті в межах їхньої компетенції, що, разом з тим, не виключає можливості критики останніх та оскарження неправомірних рішень у встановленому законом порядку. А тому Вадим вирішує привернути увагу до проблеми дисциплінарних органів не тільки адвокатської громадськості, але й широкого загалу. Частина своїх публікацій Вадим присвячує питанню реформування адвокатури та її дисциплінарних органів.

Аби виключити можливість будь-яких зловживань з цього приводу чи то у приватних інтересах, чи то в інтересах Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області та її дисциплінарної палати, — на розсуд колег та всіх небайдужих до проблем української адвокатури він пропонує повний і систематичний огляд в мережі Інтернет стану справ у цьому питанні, причому без жодних коментарів, у формі відсканованих матеріалів. А ще з допомогою свого правничого партнера Вадим відкриває Інтернет-сторінку www.sprava-khabibullin.kiev.ua, де висвітлюється опозиційна діяльність адвоката щодо Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області та її дисциплінарної палати; питання реформування адвокатури та її дисциплінарних органів.

Можливість реформування та зміна ставлення рядових адвокатів до проблем адвокатури ускладнюються ще й тим, що зазвичай реальний доступ до рядових адвокатів мають тільки недемократичні «постійні та незмінні керманічі» кваліфікаційно-дисциплінарних органів адвокатури, і «достукатися» до більшості адвокатів у регіонах практично неможливо: немає ані їхніх поштових адрес, ані телефонних номерів, а газет вони здебільшого не виписують, Інтернет для деяких — ледь не якась дивовижа. Тому більшість адвокатів чує тільки своїх «керманічів», які мають з ними постійний контакт, а отже — й вплив на їхню думку.

Втім, Вадим все ще сподівається, що запроваджена ним практика інформування через Інтернет, розміщення публікацій, відкритих листів та застосування інших законних способів опозиційної діяльності у напрямі реформування дисциплінарних органів адвокатури спонукають рядових адвокатів до об'єднання в адвокатську спільноту, аби активно захищати свої права та інтереси від заполітизованості, свавілля, непрофесійності й, що вкрай жахливо, зведення рахунків з використанням повноважень у дисциплінарних органах адвокатури.

Деякі результати

Опозиційна діяльність Вадима, на щастя, виявилась не марною. Позитивні зрушення є, хоча й відбуваються вони дуже повільно. Це підтверджується, наприклад, подіями червня 2006 року, коли відбувалося обрання нового складу Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області.

Вадим, узявши за принцип діяти правомірно, не порушуючи адвокатської етики (позаяк це ускладнило б його опозиційну діяльність, а то й звело б її нанівець), напередодні зборів почав публікувати відкриті листи та статті, в яких намагався донести до рядових адвокатів просту істину: їхня пасивність дасть змогу деяким колегам-функціонерам від адвокатури, далеким від на-

лежного професійного рівня, вкотре пересісти в нові крісла, аби й надалі насаджувати заполітизованість, запроваджувати практику зведення рахунків з використанням повноважень у дисциплінарних органах адвокатури. Крім того, Вадим попереджав про намагання цих «незмінних керманічів», в порушення і всупереч вимогам чинного законодавства України, нормам адвокатської та просто людської етики, незаконно переобратися на керівні посади в органи адвокатури на третій термін.

У своїх неодноразових зверненнях на адресу деяких народних депутатів України, авторів кількох законопроектів «Про адвокатуру», Вадим висловлював особисту недовіру членам дисциплінарної палати Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області та привертав увагу до проблем дисциплінарних органів адвокатури, до потреби переобрання голови та членів дисциплінарних палат тощо.

Проте, на жаль, далеко не всі, до кого були звернені ці застереження, сповнені почуття громадянської відповідальності й тривоги, належно відреагували на можливу загрозу. Тож сталося так, як мало статися у разі ігнорування застережень досвідченого правника...

Вадим був єдиним, хто наважився оскаржити неправомірні, проведені з порушенням вимог чинного законодавства України, «вибори» в органи Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області. Його судовий позов було взято до уваги: обрання деяких членів комісії було визнано таким, що відбулося всупереч вимогам закону. Незаконним було визнано й переобрання на третій термін керівника комісії. Отже, завдяки Вадимовим зусиллям було проведено другу частину виборів, які відзначалися вже більшою демократичністю.

Нарешті деякі слухні зауваження Вадима було враховано. Але з урахуванням неправомірності перших, таких собі містечкових, зборів адвокатів, коли в ухваленні рішення про новий (старий) склад Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області взяли участь не три тисячі адвокатів, а лише двісті (що становить близько 5% від усієї кількості), — друга частина виборів також не може визнаватися законною. Судовий розгляд справи про скасування виборів до Кваліфікаційно-дисциплінарної комісії адвокатури Київської області наразі штучно затягується, тож процес все ще триває. Вважаючи обстоювання справедливості своїм професійним та громадянським обов'язком, Вадим не припиняє боротьби за перемогу своїх принципів.

Дізнавшись, що Кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури Київської області було зареєстровано з порушенням вимог чинного законодавства України, без участі всіх адвокатів, він подає позов про скасування державної реєстрації цієї юридичної особи та її ліквідацію. Він пропонує у разі підтвердження неправомірності створення та реєстрації цієї КДКА і скасування її державної реєстрації призначити нову — відповідно до чинного законодавства, і, головне, за участі всіх адвокатів Київської області. Судовий розгляд цієї справи також штучно затягується, але... Будемо сподіватися.

Звісно, молодь в адвокатурі та й деякі старші колеги не зацікавлені брати активну участь у цих процесах, позаяк на сьогодні їх ці питання не турбують; вони не усвідомлюють, що без змін і реформ адвокатура стоїть на місці. Звісно, можна змінити Закон про адвокатуру, але ж керманічі в органах адвокатури не зміняться і, на відміну від пересічних адвокатів, вони просто пересядуть в нові крісла, отримавши нову, «реформовану» і безконтрольну, владу над рядовими адвокатами.

Втім, надія на краще є: дійсним визнанням заслуг Вадима перед адвокатурою та підтримкою його позиції хоча б на регіональному рівні можна вважати пропозицію очолити адвокатське об'єднання «Київська обласна колегія адвокатів». У вересні 2007 року загальні збори членів колегії одноголосно обрали його на посаду голови цього адвокатського об'єднання.

МАЙБУТНЄ

Сьогодні питання створення нових спеціалізованих напрямів діяльності правників, адвокатів, юридичних фірм та адвокатських об'єднань залишається відкритим. Для Вадима найближчою перспективою було створення спеціалізованих проектів саме у галузі арбітражних керуючих (А.В.О.), податкового захисту (А.Л.В., М.Л.Г., К.М.О.), кримінального судочинства (У.Л.Д., Т.Т.М., П.І.В.), спорту (К.О.О., К.В.О.), військового обов'язку (А.В.М.), медицини (М.П.Ю., Н.К.Р.), інтелектуального захисту (А.В.М.), тощо *(автор навічно не наводить повні ПІБ наявних та майбутніх потенційних партнерів його спеціалізованих правничих проектів)*. Ці напрями, на думку Вадима, є найбільш близькими до вже створених, тож він встиг навіть визначити деякі найдостойніші кандидатури на заміщення можливо вакантних посад керівників-партнерів цих спеціалізованих правничих проектів.

Згодом, уже з відстані часу, ми, мабуть, зрозуміємо, як сталося так, що за найнесприятливіших обставин усі сміливі, а інколи — практично нездійсненні та нереальні задуми, мрії та проекти Вадима — все-таки здійснилися. Як сталося так, що йому вдалось реалізувати те, що критикувалось з усіх боків — створити вузькоспеціалізовану правничу практику. Та чи був Вадимів розрахунок правильним? З боку могло здатися, що точність розрахунку, бачення перспективи і відповідальність, властиві йому та його лідерським якостям, є виявом якоїсь невідомої надприродної сили, яка мабуть постійно супроводжує Вадима та скеровує у житті. Очевидно, тільки так можна було пояснити, чому за зовсім несприятливих обставин здійснюються Вадимові найсміливіші та інколи практично нездійсненні та нереальні задуми, мрії та проекти.

Але про це та найцікавіші правничі справи Вадима, його партнерів та спеціалізованих правничих проектів — Агентство з питань боргів та банкрутства, Агентство арбітражних керуючих, Агентство з питань податкового захисту, Агентство кримінального права, Агентство спортивного права, Агентство медичного права, Агентство військового права, громадської організації «Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства», адвокатського об'єднання «Київська обласна колегія адвокатів», — про його правничу, правозахисну, адвокатську, громадську і викладацьку, а може згодом і політичну діяльність, ми зможемо розповісти згодом, у другій частині персонального збірника правника.

Тобто далі буде, завдяки наполегливій праці, долі та Богу...

РАЗДЕЛ 4

ОБЩАЯ ИНФОРМАЦИЯ: ВАДИМ ХАБИБУЛЛИН, ЕГО ПАРТНЕРЫ, СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫЕ ЮРИДИЧЕСКИЕ ПРОЕКТЫ, ЭТИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ПРАКТИКИ

*Постигнув вывод мудрости земной,
Юрист становится творцом свободы,
Он за неё всегда пойдёт на бой:
Для радостей и для мирской невзгоды.
Познав великой мудрости закон, –
Он быть ЮРИСТОМ вечно обречен.*

4.1. Юридическая специализация, образование, опыт специализированной юридической практики, общественная деятельность

Хабибуллин Вадим Монэвярович (www.khabibullin.kiev.ua)

Вадим Монэвярович Хабибуллин имеет такую основную и преимущественную юридическую специализацию: правовая защита кредиторов и должников (акционеров и инвесторов), взыскание (защита) долгов, исполнительное производство, принудительное исполнение судебных решений, несостоятельность, судебные процедуры банкротства (распоряжение имуществом должника, санация (восстановление платежеспособности) должника, ликвидация банкротства, мировое соглашение), арбитражные управляющие (распорядители имущества, управляющие санацией, ликвидаторы), ликвидация компаний, корпоративные конфликты, защита прав адвокатов.

Вадим Хабибуллин получил полное высшее образование (1997–2006) в трех авторитетных учебных заведениях: Национальная юридическая академия Украины имени Ярослава Мудрого (2003, правоведение, юрист), Киевский национальный экономический университет (2003, банковское дело, магистр банковского дела), Национальная академия внутренних дел Украины (2006, правоведение, магистр права). С 2005 года Вадим Хабибуллин работает над научной диссертацией на тему «Охрана адвокатской тайны в контексте Европейской конвенции по правам человека» на получение научной степени кандидата юридических наук.

Юридический стаж (опыт работы в отрасли права) Вадима Хабибуллина берет начало с января 1996 года. На должностях государственной службы (1996–1999): государственный служащий пятнадцатого ранга (с 1996), судебный исполнитель бывших Минского и Ленинградского районных судов города Киева (1996–1997), судебный исполнитель бывшего Киевского городского суда по принудительному исполнению приговоров, постановлений и определений по уголовным делам в части имущественных взысканий (1997–1998), консультант бывшего Киевского городского суда (1998–1999), государственный служащий десятого ранга (с апреля 1999). В частной юридической практике (с 1999): помощник адвоката в адвокатской конторе «К&С» (1999–2001), основатель, руководитель и идейный вдохновитель (с июля 2001) специализированных юридических проектов: Агентство по вопросам долгов и банкротства (www.debts.com.ua), Агентство арбитражных управляющих (www.likvidator.com.ua), Агентство по вопросам налоговой

защиты (www.podatki.net.ua), Агентство спортивного права (www.advokat-sport.kiev.ua), Агентство уголовного права (www.advokat-kriminal.kiev.ua), Агентство военного права (www.advokat-militari.kiev.ua), Агентство медицинского права (www.advokat-medik.kiev.ua) и некоторых других, причем не только юридических. В 2003 году Вадим Хабибуллин, имея незаурядный опыт в правовой сфере как на государственной службе, так и в частной юридической практике, решил стать адвокатом и получил свидетельство о праве на занятие адвокатской деятельностью.

Вадим Хабибуллин также избран (2001–2007) на должности: Председателя общественной организации «Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства» (www.gildiya.kiev.ua, с 2001), Члена общественного совета при Министерстве юстиции Украины (с 2004), Председателя адвокатского объединения «Киевская областная коллегия адвокатов» (www.advokat-oblasti.kiev.ua, с 2007).

Вадим Хабибуллин является автором почти четырех десятков публикаций относительно своей специализации, опубликованных в профессиональных и бизнес-изданиях. Кроме того, у него семь научных публикаций; является соавтором сборника «Законодательство о банкротстве. Сборник нормативных материалов и аналитических статей. — Киев: Юстиниан. 2003».

Вадим Хабибуллин участвовал в многочисленных семинарах, конференциях, «круглых столах» и телевизионных программах (ICTV, Студия 1+1, телеканал ИНТЕР, Первый национальный телевизионный канал) как докладчик (консультант, советник) по вопросам его основной и преимущественной специализации. В 2005 году он был приглашен к участию в парламентских слушаниях «Об осуществлении судебно-правовой реформы в Украине» в Верховную Раду Украины (доклад Вадима Хабибуллина касался деятельности государственных исполнителей, государственной исполнительной службы Украины и введения института частных судебных исполнителей, частного принудительного исполнения судебных решений).

(Вадим Хабибуллин (слева), с юридическим партнером Авторговым (справа), Верховный Совет Украины, 16 марта 2005)

РАЗДЕЛ 5 ПУТЬ К УСПЕХУ

*А кто юрист? Моральный трубочист,
Но должность у него похуже даже,
Он сам порой становится нечист
От нравственной неустрашимой сажки...
И этот штрих невольно тех смущает,
Кто сути юридической не знает.*

Байрон

Успешность специализированных юридических проектов — Агентство по вопросам долгов и банкротства, Агентство арбитражных управляющих, Агентство по вопросам налоговой защиты, Агентство уголовного права, Агентство спортивного права, Агентство медицинского права, Агентство военного права, общественной организации «Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства», адвокатского объединения «Киевская областная коллегия адвокатов» — не в последнюю очередь зависит от того, каким был путь к юридической профессии их основателя и идейного вдохновителя Вадима Хабибуллина, а также его основного юридического партнера Андрея Авторгова. Этот путь был непростым и долгим, но нам кажется, что именно рассказ о нем позволит читателю лучше понять, как возникла идея создания специализированных юридических проектов, почему именно эта деятельность стала приоритетной для Вадима Хабибуллина и его партнеров, а также больше узнать о них не только как об известных юристах, но и талантливых людях, которые, впрочем, не избежали на своем пути многих проблем и досадных ошибок.

Эта история, как считает сам Вадим Хабибуллин, началась в 1982 году, когда он пошел в первый класс Киевской общеобразовательной школы № 205 на массиве Борщаговка в бывшем Ленинградском районе города Киева. Именно тогда состоялось знакомство будущих одноклассников, а впоследствии — юридических партнеров — Хабибуллина и Авторгова. Тем не менее, мы считаем, что этот рассказ стоит начать с 2 января 1975 года — дня рождения нашего главного героя.

ПРОШЛОЕ

1975–1990. Детство. Союз Советских Социалистических Республик

Родился Вадим Хабибуллин 2 января 1975 года в военном городке г. Потсдама (Германия), поскольку его родители Елена Александровна и Монэвяр Якубович были военными.

Большим авторитетом для всей семьи был дед Вадима — Александр Владимирович Монойленко. В свое время он получил два высших образования, прошел всю Вторую мировую войну, имел награды, в частности орден Отечественной войны и орден Красной Звезды, медали за взятие Кенигсберга и Берлина и много других. В 1945 году дед Вадима был заместителем комен-

Папа Вадима Хабибуллина —
Монэвляр Якубович и мама
Елена Александровна, 1975

данта города Потсдам, а 30 лет спустя, по удивительному совпадению, именно в этом городе родился Вадим.

Почти через год, 12 декабря 1975 года, родился будущий одноклассник Вадима, а впоследствии — его юридический партнер, известный адвокат Андрей Авторгов.

Школа и друзья

В 1978 году семья Хабибуллиных переехала в Киев. Детские годы Вадима были такими же, как и у миллионов других советских детей: детский садик чуть ли не с трех лет, школа, обязательные «линейки», сбор макулатуры, пионерские лагеря, вступление в ряды комсомола...

Уже с первого класса парень решил посвятить себя спорту и начал заниматься вольной борьбой. Его первый тренер — Петр Васильевич Борейко — учил своих воспитанников не обращать внимания на превосходство соперника, бороться до последнего, идти к победе любой ценой.

Первая учительница Вадима — Елена Валерьяновна Ширяева — из-за длительной, изнурительной болезни рано ушла из жизни. Класс, в котором учились Вадим и Андрей, по всем правилам должны были расформировать. Судьба могла на всю жизнь разлучить ребят: учеников должны были распределить по другим четырем классам по фамилиям, в алфавитном порядке, поэтому Авторгову и Хабибуллину вряд ли повезло бы сидеть за одной партой. Однако судьба сжалилась над ними, и ученики получили нового классного руководителя — Нинель Анатольевну, чей приход спас класс от расформирования, а наших героев — от неминуемого расставания. Впрочем, классные руководители постоянно сменяли друг друга: за Нинель Анатольевной пришла Нина Феодосиевна, а после шестого класса на этой должности побывало аж трое учителей — Юрий Михайлович Булаков, Сергей Иванович Туренко и Мария Николаевна Бабич. Класс постоянно находился под угрозой расформирования, но случилось это только после восьмого года учебы, когда детская дружба была закалена и не такими испытаниями. В конце концов, незадолго до окончания школы наши герои опять, хотя и случайно, стали одноклассниками.

Мечты, увлечения, спорт

Во время учебы в школе Вадим забыл детскую мечту стать пожарником и «заболел морем». В двенадцатилетнем возрасте он пришел в Клуб юного моряка (КЮМ «Шквал»), где сразу был избран командиром экипажа и возглавлял его почти три года подряд. Не раз Вадима награждали грамотами и другими знаками отличия тех лет, но особенно ему запомнилось, как 1 мая 1988 года он, образцовый командир экипажа, был удостоен чести представлять КЮМ на праздничном параде на Крещатике. Случайно сохранилась фотог-

Дед Вадима Хабибуллина —
Монойленко Александр Владимирович
и бабушка Нина Григорьевна

Вадим Хабибуллин,
в детском саду

рафия, зафиксировавшая тот счастливый миг (Вадима сфотографировал какой-то корреспондент, который позже нашел парня через Клуб юного моряка и отдал ему снимок). Впоследствии при КЮМе был организован вокально-инструментальный ансамбль, в котором Вадим, к сожалению недолго, играл на электрогитаре.

Каждый год Вадим отдыхал в пионерских лагерях (иногда даже по две смены подряд, поскольку бабушки в селе у него не было, а проводить лето в душном Киеве не хотелось). Вадим считает, что именно постоянное пребывание в детских коллективах помогло ему развить лидерские качества, реализовать организаторские способности и закалить характер. Почти во всех пионерских лагерях его избирали командиром пионерских отрядов. В память о тех днях, преисполненных пионерской романтики, у Вадима остались фотографии, грамоты и другие знаки отличия тех времен (изображения некоторых из них сегодня размещены в Интернете на персональной странице Вадима Хабибуллина).

Шли годы. Вадим постоянно находился в поиске, посещая всевозможные детские кружки и клубы по интересам, о чем до сих пор с доброй улыбкой вспоминают его родители.

Но, несмотря ни на что, он никогда не бросал занятия спортом. После нескольких лет активных занятий вольной борьбой Вадим занялся и другими видами боевого искусства: ушу, рукопашный бой, каратэ, дзюдо. Он практически никогда не проигрывал, хотя, казалось бы, ничем особо не выделялся во время тренировок. Впрочем, одна черта характера все-таки отличала Вадима от других — его всегда интересовала только победа, и он шел к ней, не жалея сил и времени. Но однажды на городской олимпиаде по дзюдо он вышел в финал... и проиграл. К тому же, проиграл именно тогда, когда был на сто процентов уверен в своей победе (!), поскольку знал, что соперник слабее.

Это поражение стало тяжелым испытанием для Вадима. Ему пришлось пересмотреть свое отношение ко многим вещам. Он вдруг понял: соперник оказался более подготовленным, более выдержанным, более собранным... и, возможно, менее самонадеянным. Не чувствуя в себе сил смириться с горечью поражения, Вадим решил уйти из спорта. Его уговаривали остаться, обещали намного более интересные соревнования областного и республиканского уровней, пророчили блестящие перспективы в дзюдо — не помогло. Даже после того, как были вызваны родители, которые поддержали позицию тренеров (последний аргумент), Вадим не изменил своего решения.

Вадим Хабибуллин, 1-Д
класс, школа № 205, 1982

Вадим Хабибуллин (третий слева в верхнем ряду) с одноклассником и будущим юридическим партнером Авторговым (третий справа в верхнем ряду) — 2-Д класс, школы № 205, 1983

Однако судьба дала ему шанс компенсировать эту потерю и реализовать себя в спорте почти через двадцать лет. Правда, уже через своего тринадцатилетнего сына — тоже Вадима Хабибуллина. В начале 2007 года парня взяли в спортивный клуб по «Каратэ Киокушинкай», работающий под эгидой «Украинской федерации Киокушинкай Каратэ». Поэтому пожелаем Вадиму-старшему и Вадиму-младшему, чтобы их надежды исполнились, чтобы сын пошел дальше, чем отец. Тем более, что летом 2007 года Вадим-младший под наставничеством известного в мире «Каратэ Киокушинкай» тренера Сергея Арнольдовича Березовского принял участие в соревнованиях и получил переходной кубок «Каратэ Киокушинкай» Святошинского района города Киева (поощрительный).

В конце октября 2007 года Вадим Хабибуллин младший становится членом Национальной федерации Киокушин каратэ Украины и получает членскую карточку. А в конце декабря 2007 года Вадим младший получает сертификат об успешном овладении основными методами и техниками Киокушин Каратэ в соответствии с требованиями уровня — 10 Кю (оранжевый пояс). Сертификат и оранжевый пояс Вадим Хабибуллин младший получил из рук Анатолия Небесного, Украинского Бранч Чиф Международной организации Каратэ Киокушинкайкан.

Что же касается Вадима-старшего, то в память о спортивной жизни у него остались не только почетные грамоты, но и многочисленные травмы, с последствиями которых он борется и сегодня. Именно из-за них он не смог

реализовать свою юношескую мечту — служить, как и родители, в армии; в войсках специального назначения — морской пехоте... Кроме того, уже юношей Вадим понял, что он никогда не сможет быть «телохранителем», не сможет охранять тело — он решил стать на защиту правопорядка, то есть охранять права.

Таким образом, очевидно, что Вадим всегда и во всем старался быть лучшим. Тогда, после досадного спортивного поражения, он принял принципиальное решение: если не можешь быть первым, следует искать себя в чем-то другом...

Принципы и убеждения

Первые уроки правоведения Вадиму давал классный руководитель Юрий Михайлович Булаков, который, кстати, был народным заседателем. «Хабибуллин, ты что, адвокат?» — часто говорили учителя, когда Вадим становился на защиту одноклассников, которым, по его мнению, учитель несправедливо делал замечание или даже выгонял из класса.

Постоянные жалобы учителей, вызовы родителей в школу, долгие беседы дома... Родителям приходилось несладко, поскольку со всех сторон несло: парень непослушен, неуправляем, постоянно делает замечания учителям. А весь «грех» Вадима состоял в том, что он защищал себя и своих одноклассников, что, конечно, не всем было по душе.

Вадим Хабибуллин младший (в центре), получение переходного Кубка КАРАТЕ Киокушинкай Святошинского р-на Киева (поощрительный), Вадим Хабибуллин старший (справа), май 2007

залось, еще на подсознательном уровне — он тяготел к общественной и политической деятельности. Впоследствии в одном из интервью он признается, что мечтой и целью всей его жизни является большая политика («10 шагов на пути к успеху» // «Юридическая газета» № 1 (61) от 19.01.2006, с. 21).

Вадим Хабибуллин — праздничный парад на Крейцатице, 1 мая 1988

Он никогда не умел мириться с несправедливостью. Смолчать, втянув голову в плечи; сделать вид, что его это не касается, — нет, это не о Вадиме. Поэтому родители долго не могли поверить, что именно их сыну, чуть ли не единственному из всех учеников четырех классов, предложили вступить во Всесоюзный ленинский коммунистический союз молодежи (ВЛКСМ). В феврале 1990 года в торжественной обстановке ему вручили комсомольский билет и значок.

Вадим никогда не был безразличен к окружающему миру. Уже с юношеских лет — казалось, еще на подсознательном уровне — он тяготел к общественной и политической деятельности. Впоследствии в одном из интервью он признается, что мечтой и целью всей его жизни является большая политика («10 шагов на пути к успеху» // «Юридическая газета» № 1 (61) от 19.01.2006, с. 21).

1990–1996. Бурная молодость. Независимая Украина

Июль 1990 года. Провозглашение Декларации о государственном суверенитете Украины. Голодовка студентов на площади Октябрьской революции.

1991–1992 года. Инфляция, дефицит, пустые полки магазинов. Безработица и окончательное обнищание постсоветского трудового народа. Эти неурядицы, вызванные распадом огромной советской империи, конечно, не могли обойти стороной семью Хабибуллиных. Как и миллионам других украинских семей им пришлось приспособливаться к новым реалиям и выживать без всякой надежды на чью-либо помощь.

Окончание школы. Мечты родителей

Семья Вадима никогда не относилась к состоятельным, однако начало девяностых годов запомнилось Хабибуллиным как суровое испытание безденежьем. Вадим даже не смог сфотографироваться со своим выпускным классом на последний школьный альбом, потому что за это следовало заплатить... И, конечно, юноша не пошел на выпускной вечер, потому что ему было стыдно просить у родителей деньги, которых в семье просто не было. Вадим до сих пор не может забыть, как весь класс, все его одноклассники вместе с Андреем Авторговым, узнав, почему Вадима нет на выпускном вечере, отказались выезжать на традиционную встречу солнца на Московском мосту без своего товарища, и пришли к нему домой, чтобы забрать с собой. Никаких отговорок одноклассники не принимали, поэтому рассвет Вадим встретил в кругу друзей и учителей.

Мама Елена Александровна, всю жизнь проработавшая медицинской сестрой, очень хотела, чтобы сын по окончании школы поступил в институт и стал врачом. На протяжении двух лет (1990–1992) Вадим около семи раз пытался поступить в соответствующие образовательные заведения — от медицинских училищ № 1 и № 2 до Киевского медицинского университета. Однако все попытки были неудачными, ведь ни на подготовительные курсы, ни на частные уроки денег не было, а педагоги хорошо понимали, как следует выживать в новых условиях — зарабатывая во время вступительных экзаменов...

Вадим, чтобы не расстраивать маму, относил документы в приемную комиссию, а вместо подготовки к вступительным экзаменам — пытался заработать хоть какие-то деньги. Еще во время учебы в выпускном классе Вадим начал ездить в туристическо-торговые вояжи в Польшу. Именно там он и занимался «подготовкой к экзаменам», а по приезде, конечно, не проходил по конкурсу в очередное училище или институт.

Не оставляя мыслей о медицине, Вадим устроился работать санитаром в больнице. Деньги, конечно, платили небольшие, однако это была единственная возможность получить хоть какую-то медицинскую практику — уж очень не хотелось предавать мамину мечту... Однако очень скоро он понял, что шансы юноши из обычной советской семьи поступить в медицинский институт, даже при наличии опыта работы, но без денег и нужных связей, были мизерными. К тому же, сразу по окончании школы Вадим женился. Через два года, в 1994-ом, у него родился сын. Большая ответственность легла на плечи молодого мужчины и отца — нужно было зарабатывать на свою семью, а также поддерживать родителей.

Первый предпринимательский опыт

Вадим хорошо помнит свой первый самостоятельно заработанный доллар. Он заработал его в Польше в августе 1992 года, подписал и хранит до сегодняшнего дня, уже в собственном кабинете — висит на стене в рамочке под стеклом. Такое своеобразное напоминание о начале самостоятельной жизни и удивленных глазах родителей, которые до этого видели валюту лишь в фильмах про иностранных шпионов. Как, в конечном итоге, помнит Вадим и первые заработанные на уроках труда в 1987 году 48 советских копеек, которые он также бережно хранит и поныне.

Первые азы предпринимательства Вадим начал осваивать еще в школе, когда занимался копированием и реализацией фотокарточек популярных в то время людей — звезд эстрады и кино, спортсменов и т.п.

Следующий, уже более серьезный, этап «предпринимательской деятельности» пришелся на конец 1989 года, когда Вадим без какой-либо специальной аппаратуры (первый профессиональный магнитофон он приобретет спустя года два-три) решил зарабатывать деньги на организации дискотек. Первая из них состоялась в школе № 206, которая также находится на массиве Борщаговка (своя школа наотрез отказалась предоставить помещение под такое «действие»).

Вадим собрал друзей и знакомых: у одного был классный магнитофон, у другого — усилитель, у третьего — колонки по 120 Вт, у четвертого — светомузыка, пятый принес кассеты с танцевальной музыкой... В команде было около пятнадцати человек в возрасте от 14 до 16 лет — именно они стали первыми бизнес-партнерами Вадима. Билеты продавали по три рубля юношам и по два — девушкам. В тот вечер пришло более 250 учеников, было заработано около 600 рублей. Когда об этом узнали родители, они были потрясены, поскольку мамина зарплата составляла около 180 рублей в месяц, а отца — 250. Более 600 рублей за один вечер — это было что-то невероятное!

Конечно, как и всем начинающим бизнесменам, Вадиму пришлось столкнуться с рэкетирами. Стычка была достаточно серьезная, но он ее предусмотрел, был готов и хорошо подстраховался. Невзирая на эйфорию от первой серьезной работы, Вадим и его друзья не забыли об организации охраны как в зале, так и у кассы, поэтому право на получение всей прибыли, а не ее малой толики, удалось отстоять. Вадим рассчитался со своей командой и получил первые серьезные деньги. Впервые в жизни он за свой счет купил модную одежду и обувь, а часть денег вложил в приобретение кассет с танцевальной музыкой, которые тогда были дефицитным товаром, но могли пригодиться для развития «бизнеса».

Позже, когда Вадим окончательно потерял надежду на получение медицинского образования, он решил заняться предпринимательством более серьезно (насколько это вообще было возможно в то время). Все происходило почти так, как в известной истории о нагромождении начального капитала: купил одно грязное яблоко, вымыл, продал и купил два яблока, вымыл их — продал и купил четыре и т. д. Вадим же, как это ни странно, решил заняться... пошивом детских кожных курточек по собственным эскизам. Через рекламную газету «А» (*автор намеренно не указывает полное название*), которая как раз только появилась, Вадим продал свою едва ли не единственную ценную вещь — модельную кожную куртку. На эти деньги он нанял портного, приобрел кожу и все необходимое, и изготовил четыре детских «кожанки», которые удачно реализовал, а деньги опять вложил в приобретение кожи...

Увидев, что идея вполне жизнеспособна, Вадим позвал к себе Андрея, с которым ездил в Польшу в 1992–1993 годах. Именно тогда им пригодились несколько сотен долларов, заработанных во время этих поездок: партнеры сняли под офис комнату в трехкомнатной квартире, а впоследствии, «разбогатев», — однокомнатную квартиру. Вскоре у них работали уже десять портных, а продукция реализовывалась в магазинах детской одежды, в частности, в киевском «Детском мире».

Впрочем, через два-три года и этот бизнес стал неэффективным: нехватка стартового капитала, кредиты под 60–100 % годовых, постоянные «наезды» рэкетиров делали деятельность такого рода и масштаба слишком уязвимой и незащищенной. Нужно было развиваться, идти вперед.

Гордостью Андрея Авторгова, одноклассника и будущего юридического партнера Вадима, стал разработанный им проект, получивший название «Фирма студентов-грузчиков». На эту идею Андрея вдохновила постоянная потребность однокурсников (учился он в Национальном техническом университете, хоть и без особого интереса) в дополнительном заработке, потому что на стипендию прожить было невозможно. Тогда, конечно, еще не существовало специальных, учитывающих потребности бизнеса, логистических центров, поэтому спрос на услуги добросовестных и непьющих студентов был огромен. Вновь созданная фирма помогала в организации выставок разнообразным компаниям — как известным, так и тем, которые только начинали завоевывать рынок независимой Украины. Некоторым студентам из «Фирмы грузчиков» такие компании впоследствии предложили постоянную работу. Кое-кто из этих бывших студентов сделал приличную карьеру и с благодарностью вспоминает Вадима и Андрея, которые, благодаря своей предприимчивости, помогли выжить в студенческие годы, пришедшиеся на столь непростое время.

Однако вскоре партнеры осознали, что всевозможная мелкая предпринимательская деятельность подходит лишь вчерашним школьникам — для взрослой жизни она не годится... Пути Вадима и его одноклассника на некоторое время разошлись, хотя они продолжали дружить и строить общие планы на будущее.

1996–1999. Государственная служба

В январе 1996 года Вадима неожиданно пригласили на государственную службу на должность судебного исполнителя бывшего Минского районного суда города Киева. Мы уже упоминали, что, к сожалению (а может и к счастью), родители Вадима не имели возможности материально поддержать сына. Следовательно, с самого начала у него не было ни денег, ни влиятельных знакомых. Как же без этого пройти сложный путь карьерного роста на государственной службе, стать известным юристом и общественным деятелем,

*Вадим Хабибуллин (слева)
с одноклассником и будущим
юридическим партнером
Авторговым (справа),
19 августа 1991*

создать одну из самых известных и влиятельных специализированных юридических фирм «Агентство по вопросам долгов и банкротства»? Согласитесь, это почти нереально. Впрочем, именно назначение на должность судебного исполнителя стало первым шагом на пути к успеху и юридическому будущему, а также предопределило судьбу Вадима, его партнеров и специализированных юридических проектов.

Итак, в 1996 году Вадиму исполняется двадцать один год. За добросовестное и ответственное отношение к работе на государственной службе ему впервые, досрочно и без испытательного срока, присваивают пятнадцатый ранг государственного служащего после принятия присяги государственного служащего Украины. Специализация Вадима — принудительное взыскание при исполнении судебных решений. Стать серьезным специалистом в этой сфере и приобрести реальный опыт при отсутствии необходимых законодательных норм — непростая задача. Она по силам только тому, кто нашел свое призвание в этой работе. Возможно, он и не подозревал, что всю жизнь хотел именно этого, что был рожден именно для этого. Но если уж судьба подарила такой шанс, дальше все зависит только от тебя, от твоей настойчивости, трудолюбия и веры в себя и свое предназначение.

Ежедневно Вадим работал над документами с утра и до позднего вечера (или точнее — до ночи); работал без выходных, без отпуска, постоянно слыша справедливые упрёки жены и родителей. К тому же он постоянно учился, искал литературу по теории и практике принудительного исполнения и взыскания, знакомился в архивах с опытом предыдущих поколений судебных исполнителей.

Система принудительного исполнения в то время была такой же нищей, как и вся страна: не хватало самого необходимого; на 11 судебных исполнителей была единственная печатная электромашинка, которой пользовались по очереди. Вадим не стал это долго терпеть и за свой счет приобрел подержанную печатную машинку. К сожалению, эта попытка хоть как-то оптимизировать свою работу была негативно оценена как его непосредственным руководством, так и другими сотрудниками — мол, «что, Хабибуллину больше всех нужно?». Но Вадим считал, что это улучшит показатели принудительного исполнения, сэкономит время для непосредственно оперативной и бумажной работы. Сегодня подобная ситуация выглядит смешной, ведь практически каждый отдел государственной исполнительной службы обеспечен офисной оргтехникой, компьютерами, надлежащими помещениями, автомобилями и т.п. Но тогда не было ничего, да и ждать было неоткуда. А потому следовало выбирать: или работай, как все, и плыви по течению, или иди на личные расходы и повышай свой профессиональный уровень, невзирая на мнение всех остальных сотрудников. Вадим сделал свой выбор, с которым можно было соглашаться или нет.

Кроме того, Вадим был единственным судебным исполнителем, который всю документацию вел на украинском языке — это тоже раздражало его коллег. Но для Вадима этот выбор был сознательным, хоть и непростым, ведь в школе он был освобожден от изучения украинского языка...

Впрочем, жизнь все расставила на свои места — за добросовестное, профессиональное и ответственное отношение к работе руководитель судебных исполнителей другого района Вера Леонтьевна Ракицкая в августе 1996 года предложила Вадиму должность судебного исполнителя в бывшем Ленинград-

ском районном суде города Киева, за что Вадим до сих пор ей очень благодарен. На новой работе его специализация была расширена, и вскоре Вадиму начали поручать более сложные дела. Теперь он занимался принудительным исполнением судебных решений и взысканий относительно юридических лиц.

Понимая, что в ближайшее время у него не будет финансовых возможностей для получения высшего юридического образования, Вадим работал еще настойчивее, и вскоре мог справиться практически с любым неординарным и сложным делом. Принудительное исполнение судебных решений и взысканий оказалось именно той работой, которая соответствовала его характеру, опыту, человеческим и жизненным качествам.

Время шло. Вадим делал успехи. Его заметили — и председатель районного суда, и судьи. С ним начали советоваться, прислушиваться к его мнению относительно наиболее сложных дел в сфере принудительного исполнения судебных решений, долго считавшихся такими, которые невозможно завершить. Конечно, Вадим гордился своими достижениями и стремился развить полученные способности, реализовать весь свой потенциал.

Следующая карьерная ступенька

В апреле 1997 года Вадима вызвали в бывший Киевский городской суд — должен был пройти конкурс на замещение должности. Однако там, отметив его слишком уж молодой возраст (всего двадцать два года) на фоне других претендентов, не на шутку растерялись. Лишь со второй попытки ему была предложена должность единственного судебного исполнителя по принудительному исполнению приговоров, постановлений и определений в уголовных делах в части имущественных взысканий бывшего Киевского городского суда. Полномочия такого судебного исполнителя выходили за пределы определенного района, и теперь Вадим фактически сам занимался принудительным исполнением судебных решений по всему Киеву. В том же году ему досрочно присвоили одиннадцатый ранг государственного служащего.

Такая высокая и почетная должность возлагала на Вадима еще большую ответственность, требовала еще больше сил и времени. Он шел на работу, когда ребенок еще спал, а возвращался — когда он уже спал. Вадим сожалел, что не может уделять больше внимания жене и сыну, но надеялся, что они понимают: он делает все возможное для того, чтобы его семья жила лучше. А для того, чтобы достичь чего-то в этой жизни, нужно очень много, настойчиво, честно и ответственно работать.

Принудительное исполнение приговоров, постановлений и определений по уголовным делам в части имущественных взысканий в бывшем Киевском городском суде вышло на образцовый уровень. В то время в Киеве было не десять, а четырнадцать районов и, соответственно, четырнадцать районных судов, в которых работало по 15–20 судебных исполнителей. То есть в Киеве было около трехсот судебных исполнителей, каждый из которых имел свой маленький участок работы. Вадим же был один. И принудительное исполнение приговоров, постановлений и определений по уголовным делам в части имущественных взысканий он осуществлял во всех четырнадцати районах Киева. Не было ни автомобиля, ни надлежащей охраны, ни бесплатного проезда. Приходилось преимущественно за свой счет ездить туда, где происходили принудительные описания и аресты (а это зачастую были самые отдаленные уголки Киева). В отличие от районных судов, в бывшем Киевском городском суде рассматривались более серьезные, сложные и ответственные, а иногда — небезопасные уголовные дела.

Деятельность Вадима в сфере принудительного исполнения судебных решений постоянно кого-то не устраивала. Нередко ему угрожали, предлагали отказаться от конфискации имущества в доход государства, но все было напрасно. У него была репутация принципиального и честного человека, на которого невозможно повлиять, которого невозможно надавить ни угрозами, ни систематическими незапланированными проверками, ни публикациями в прессе. Однажды в суд пришел журналист влиятельной на то время газеты, получивший задание скомпрометировать Вадима как судебного исполнителя по уголовным делам бывшего Киевского городского суда. Однако журналист, очевидно уже на месте убедившись в тщетности усилий заказчиков статьи, отказался от предыдущего замысла. В своей статье он рассказал о позитивных наработках Вадима; что на своей должности он одним из первых начал кампанию по реализации недвижимого имущества на публичных аукционах, за месяц информируя о них в письменном виде почти все агентства недвижимости, местные органы власти и другие инстанции.

Вадим одним из первых заявил о необходимости получения судебными исполнителями вознаграждения за успешное выполнение своих обязанностей (до реформы принудительного исполнения судебные исполнители должны были получать 5 % от принудительно обнаруженных, арестованных и взысканных лично ими денежных сумм или стоимости имущества). В то же время Вадим отмечал, что такое вознаграждение должно быть законным; оформляться постановлением суда, которое можно обжаловать и которое выносится лишь после подтверждения собственной заслуги судебного исполнителя, а также после уплаты 20 % подоходного налога в бюджет страны. Впоследствии он с помощью прессы разоблачал неоднократные случаи незаконного, без соблюдения процессуального порядка, получения вознаграждений.

Конечно, такая реформаторская позиция многим не нравилась. Именно поэтому, как показывает опыт всех постсоветских государств, в условиях беззакония и тотальной коррупции на страже Закона остаются только очень сильные духом люди...

После реформы системы государственного принудительного исполнения 1998 года должность судебного исполнителя по уголовным делам бывшего Киевского городского суда, как и в целом институт судебных исполнителей, была ликвидирована. В новой государственной исполнительной службе Украины, к созданию которой Вадим также приложил определенные усилия, ему не предложили и самой низкой должности. Конечно, его учителя и наставники — судья Леонид Федорович Глосс, председатель Уголовной коллегии Киевского городского суда, и судья Григорий Иванович Зубец, председатель этого суда, могли помочь Вадиму с трудоустройством. Но он не хотел перекладывать решение собственных проблем на этих уважаемых и авторитетных людей, поскольку уже давно привык рассчитывать лишь на собственные силы и возможности.

Получение высшего юридического образования

Окончательно осознав, что для успешного продолжения юридической карьеры ему необходимо высшее образование, в 1997 году Вадим поступает (правда, лишь с четвертой попытки) на судебно-прокурорский факультет Национальной юридической академии Украины имени Ярослава Мудрого в городе Харькове (специальность «правоведение»).

В декабре 1998 года Вадиму предложили должность консультанта по принудительному исполнению приговоров, постановлений и определений по уголовным делам в части имущественных взысканий бывшего Киевского городского суда. Была сохранена и его специализация — обеспечение исполнения приговоров, постановлений и определений бывшего Киевского городского суда в части имущественных взысканий.

В апреле 1999 года за добросовестное и ответственное отношение к своей работе на государственной службе Вадиму, в его 24 года, досрочно присвоили десятый ранг государственного служащего. Он считал это наивысшей наградой за свой труд. Семья Вадима гордилась его успехами, еще более ценными из-за того, что были достигнуты в молодом возрасте, без чьей-либо посторонней помощи.

Достижения Вадима прибавляли сил и его однокласснику и будущему юридическому партнеру Андрею. Наблюдая за стремительным взлетом друга, он поверил в то, что у постсоветских ребят, детей обычных трудяг, есть возможность достичь успеха в этой крайне тяжелой и несправедливой жизни.

В начале 1999 года Вадим проходит стажировку в Министерстве юстиции Украины (Департамент Государственной исполнительной службы Украины). Но отработав там почти два месяца, возвращается ни с чем. Ему вежливо отказывают в должности из-за отсутствия полного высшего юридического образования. Вместе с тем, ходят слухи о «ком-то» очень влиятельном, кто просил назначить на место Вадима своего отпрыска. К отказу Вадим отнесся с пониманием, как, в конечном итоге, относится к подобным «пассажам» и сегодня. Естественно, ребенок высокого чиновника должен работать в министерстве, а он всего лишь парнишка из простой, трудовой, честной семьи, всю жизнь едва сводившей концы с концами...

Впрочем, несмотря ни на что, Вадим мог сказать сам себе, что ему удалось стать настоящим профессионалом в своем деле. И, очевидно, что-то меняется в этой жизни, если после всех испытаний, приказом Министра юстиции Украины, уже в 2004 году, Вадим, среди других достойных людей — наиболее известных и авторитетных юристов — был назначен членом Общественного совета при Министерстве юстиции Украины.

1999–2001. Путь к частной юридической практике

В июне 1999 года Вадим неожиданно получил предложение оставить государственную службу и занять должность помощника адвоката в известной в юридических кругах адвокатской конторе «K&C» (*автор намеренно не указывает полное название*). Он согласился, хотя решиться на этот шаг ему (по-видимому, как и любому государственному служащему, который уходит в частный бизнес) было непросто.

Новым наставником Вадима стал известный юрист, авторитетный адвокат Сергей Леонидович Созановский, мечтавший создать в адвокатской конторе юридическую практику по обеспечению принудительного исполнения судебных решений. Вадим имел прежнюю специализацию — принудительное исполнение судебных решений, — которая была расширена и дополнена вопросами долгов, исполнительного производства, судебных процедур банкротства, арбитражных управляющих, ликвидации компаний и т. п.

В адвокатской конторе Вадим впервые увидел компьютер, большую библиотеку, узнал о сети Интернет, впервые столкнулся с искренним стремлением руководителей развивать и постоянно совершенствовать способности своих сотрудников. Вадиму было необходимо оправдать доверие руководства, и, опять в ущерб интересам семьи, он начал работать по четырнадцать часов в сутки, семь дней в неделю. Его так увлекла эта специализация, что вскоре наставник отметил серьезные успехи своего подопечного. Через год Вадиму предложили постоянное место работы в отдельном кабинете в центральном офисе адвокатской конторы. Ему поручали серьезные дела в соответствии с его специализацией, самостоятельное ведение переговоров, а в конце концов — предложили возглавить это направление юридической практики.

Вадим никогда не скрывал — более того, даже гордился, — что в его жизни было лишь трое учителей и наставников. Двое — Леонид Федорович Глосс и Григорий Иванович Зубец — с 1997 года учили его основам юриспруденции, а третий — Сергей Леонидович Созановский, начиная с 1999 года, раскрывал Вадиму тонкости коммерческой юриспруденции. Уроки первых двух учителей Вадим усвоил сразу, и, наверное, только благодаря этому выжил на государственной службе. Уроки третьего наставника Вадим начал осознавать только в середине 2001 года, когда судьба неожиданно — и, возможно, рановато — привела его в собственный юридический бизнес.

Создание первой юридической команды

Несколько лет спустя в адвокатской конторе, где работал Вадим, по непонятным причинам исчез интерес к развитию его специализации. А он почувствовал, что уже перерос свою должность в этой компании и хочет большего. И дело здесь не в самолюбии; просто Вадим привык постоянно ставить перед собой новые цели, пытаясь реализовать весь свой потенциал и способности.

Шло время, а руководители адвокатской конторы казалось не замечали, что молодой сотрудник способен на большее, чем быть рядовым юристом. Хотя почти все знали о том случае, когда Вадим в практически безвыходной ситуации по обеспечению принудительного исполнения судебного решения, в интересах клиента адвокатской конторы создал и применил юридическую схему, благодаря которой была спасена нефтяная продукция фирмы-клиента на миллионы гривен. Тогда наставник снял со своей руки коллекционные швейцарские часы и, как знак наивысшего признания профессионализма Вадима, подарил ему со словами: «Наступит время — и для тебя будет привычно носить швейцарские часы, которые стоят как квартира».

Но Вадим стремился не только и не столько к финансовой независимости. На вопрос о желаемом размере заработной платы он всегда отвечал: «Я не хочу получать — я хочу заслужить и заработать». В отличие от многих других, деньги интересовали его лишь как средство для жизни, а не ее цель.

Впрочем, в 2001 году Вадим таки добился создания в адвокатской конторе отдельного направления относительно вопросов взыскания долгов в Украине. Несмотря на то, что у него были определенные сомнения, Вадим согласился возглавить это направление, поскольку не мог отказать своему наставнику и был благодарен ему даже за такое предложение. Команда, которую сформировал Вадим, состояла из известного государственного служащего высшего ранга Виталия Степановича Захарчука, отвечавшего за деятельность арбитражных управляющих; самого Вадима, который вел дела о банкротстве предприятий, а также Андрея Авторгова, занимавшегося вопросами обеспечения принудительного взыскания в исполнительном производстве.

На тот момент Андрей, как и его одноклассник Вадим, уже мог гордиться своими профессиональными достижениями. Прислушавшись к советам Вадима, после окончания Национального технического университета Андрей подал документы на поступление в Национальную академию внутренних дел Украины, чтобы наконец получить юридическое образование. Он без проблем сдал вступительные экзамены и, имея за плечами первое высшее образование и военное звание лейтенанта запаса, обратился в отделы кадров МВД и СБУ. Однако Вадим настаивал, чтобы он попробовал себя на работе в недавно созданной Государственной исполнительной службе Министерства юстиции Украины.

Осенью 1999 года Андрей был назначен на должность государственного исполнителя отдела Государственной исполнительной службы Святошинского (бывшего Ленинградского) районного управления юстиции в городе Киеве. Этот район был для Андрея «своим» по крайней мере по двум причинам: во-первых, он там жил, а во-вторых, именно там до реформы системы принудительного исполнения сделал удачную карьеру Вадим. Впрочем, об их жизненных связях в службе государственного исполнения никто не догадывался. Вновь созданная Государственная исполнительная служба, отделенная от районного суда, имела те же проблемы, что и ее предшественница: сотрудники не были обеспечены даже самым необходимым для выполнения возложенных на них обязанностей. Печатная машинка, как и во времена Вадима, была одна на несколько сотрудников; не хватало элементарных канцелярских принадлежностей.

Андрей, учитывая и заимствуя опыт Вадима в сфере принудительного исполнения судебных решений, очень быстро получил соответствующие навыки и заслужил авторитет среди коллег и руководства; за советами к нему обращались даже те сотрудники, которые работали на должностях судебных исполнителей еще во времена Вадима.

Уже в августе 2000 года Андрея повысили и перевели на должность старшего государственного исполнителя. Коллеги избрали его председателем профсоюзного комитета районного отдела Государственной исполнительной службы. Все отмечали его активную позицию на районных совещаниях, а также на мероприятиях при участии высшего руководства службы — Андрея переполняли идеи относительно совершенствования законодательства, а также улучшения показателей, в частности, своей работы и службы в целом. Именно тогда будущий юридический партнер Вадима впервые выступил по телевидению на одном из районных телевизионных каналов — в программе о проблемных вопросах исполнительного производства.

Наконец в 2001 году ему поручили самую сложную в районном отделе Государственной исполнительной службы специализацию — принудительное исполнение решений арбитражных (хозяйственных) судов. Во время принудительного исполнения таких решений конфликтные ситуации возникали чаще, чем в любых других сферах государственного исполнения. Мы упоминали, что в свое время в адрес Вадима неоднократно поступали угрозы, осуществлялись попытки давления, писались безосновательные жалобы. Но именно в таких делах оттачивается профессиональное мастерство, закаляется характер, приходит умение общаться с людьми. Так же и Андрею приходилось в одних ситуациях обнаруживать твердость, в других — человечность...

Впрочем, несмотря на все сложности, Андрею было непросто уйти с государственной службы. Узнав о его желании уволиться, руководство пыталось лю-

бой ценой удержать своего сотрудника. В конце концов ему предложили серьезное повышение — должность заместителя начальника одного из районных отделов государственной исполнительной службы. Но Андрей отказался от этого предложения и пошел в команду Вадима, в адвокатскую контору.

«Свободное плавание» или последний шаг к самостоятельности

Весной 2001 года, когда Вадим безуспешно продолжал доказывать руководству адвокатской конторы важность и перспективность своей специализации, известный на то время бизнесмен, руководитель нефтяного холдинга И.В.Ю. (*автор намеренно не указывает полное ФИО*) неожиданно предложил ему создать и возглавить собственную юридическую фирму. Именно этому человеку Вадим обязан началом самостоятельной юридической деятельности, созданием собственной специализированной юридической практики.

Сначала Вадим колебался. На его замечание, что это нереально, потому что нужны немалые средства на аренду просторного офиса, компьютеры, мебель, оргтехника, автомобили, собственная охрана, стабильная денежная поддержка на первом этапе, команда специалистов и тому подобное, бизнесмен отвечал, что все это у него есть — нет лишь, к сожалению, Вадима.

«Почему именно я?» — спросил Вадим. «А потому, — услышал в ответ, — что у меня работает целый штат очень опытных и профессиональных юристов и адвокатов, но почему-то, по неизвестным мне причинам, они не смогли справиться с натиском юристов из ближайшего зарубежья, с которыми велись длительные и тяжелые переговоры о возвращении многомиллионного долга одного из сверхмощных нефтеперерабатывающих заводов Украины за нефтепродукты...».

Вадим как обычный помощник юриста присутствовал во время одного из очередных «раундов» этих переговоров, после чего И.В.Ю. объявил, что в дальнейшем его нефтяной холдинг во время таких встреч будут представлять не руководители юридического департамента, а Вадим. Не всем это решение пришлось по душе, поскольку Вадим был помощником юриста, который, к тому же, еще не имел полного высшего юридического образования, потому что лишь учился на четвертом курсе Национальной юридической академии Украины. Их можно было понять, ведь у Вадима на то время был достаточно невысокий рейтинг в частной юридической сфере, тем более — для участия в такого уровня переговорах (с точки зрения как сферы бизнес-интересов, так и суммы долга, о которой шла речь). Но решение руководителя для всех было законом, а потому Вадиму удалось в очередной раз продемонстрировать свои способности и сделать еще один шаг к чему-то другому, новому — тому, чего он так долго ждал.

Вадим попросил определенное время для принятия решения, чтобы взвесить все «за» и «против». Во время очередного бурного обсуждения руководителями адвокатской конторы будущего как направления в целом, так и его в частности, Вадим не выдержал... и ушел. Ушел не очень красиво, поскольку знал: не сможет отказать тому, кто будет просить его остаться. Он просто решил сжечь за собой мосты, чтобы раз и навсегда отрезать путь к возвращению; искусственно создать ситуацию, чтобы уйти...

Со временем все те наработки и успехи, которые связывают Вадима с этой адвокатской конторой, кое-кто (но, к счастью, не все) захочет забыть. Человеческая натура такова, что его будут пытаться оболгать, облить грязью, подгасовать факты... Все это уже было — конечно, в одностороннем порядке.

А затем для Вадима началась пора замалчивания — не было опубликовано ни одной его статьи в соответствующих, «своих», юридических изданиях, игнорировались его специализированные юридические проекты в «своих» профессиональных юридических рейтингах...

Вадим прошел суровую школу жизни и со временем он, безусловно, понял, как трудно было его прежним руководителям терять то, на что надеялись; то, во что вкладывались знания и опыт; ради чего приносилось в жертву драгоценное время жизни, отнятое у семьи, детей, друзей... Но на собственном опыте Вадим убедился и в том, что львиная доля вины лежит на том, кто не досмотрел, не сумел или не захотел сделать так, чтобы сотрудник раскрылся, утвердился, полностью реализовался — это похоже на вину ювелира, которому в руки попал драгоценный камень, а он не смог превратить его в достойное восхищения ювелирное изделие...

Создание собственной специализированной юридической фирмы при наличии нескольких тысяч юридических компаний в стране — задача не из простых. Немало молодых юристов не выдержало такой конкуренции, но Вадим решил рискнуть и реализовать собственный проект — создание частной специализированной юридической практики.

2001–2008. Специализированная юридическая практика

В июле 2001 года Вадим Хабибуллин создал и возглавил специализированную юридическую фирму «Агентство по вопросам долгов и банкротства». По замыслу Вадима, агентство сразу начало работать с прокредиторским уклоном, исходя из того, что не отдавать долги на территории Украины было проще, чем реально удовлетворять требования кредиторов и взыскателей по возвращению долгов.

Вадим и возглавляемая им специализированная юридическая фирма с 2001 года имеют большую клиентскую базу. Одним из первых клиентов стал известный отечественный нефтяной холдинг, в орбиту влияния которого входит более полусотни компаний и банковское учреждение. Вскоре Вадим и его Агентство по вопросам долгов и банкротства представляли интересы своих клиентов уже по всей территории Украины, имея в производстве одновременно по 200-300 дел (преимущественно по обеспечению принудительного исполнения судебных решений и банкротства). Следующим направлением деятельности агентства, которое было создано и успешно развито, стала ликвидация компаний.

Вадим привык браться только за очень сложные, громкие, конфликтные, а иногда — небезопасные дела. Большое количество клиентов на начальном этапе становления специализированной юридической практики в сфере долгов и банкротства добавляли ему уверенности. К тому же, в практике агентства практически не было дел, в которых Вадим и его сотрудники не смогли бы помочь клиенту.

С самого начала Вадим полностью отдавался делу, был принципиальным в исполнении своих профессиональных обязанностей, настойчивым в отстаивании интересов клиентов, однако, к сожалению, из-за нехватки времени и большое количество клиентов не уделил серьезного внимания рекламной, имиджевой и PR-поддержке своих специализированных юридических проектов. Тогда у него еще не хватало опыта, чтобы осознать важный принцип: ра-

но или поздно проблема клиента будет решена, а между тем юридические специализации сами по себе не могут и не должны быть постоянно востребованными. Игнорировать же материальную сторону дела было нельзя, поскольку именно от этого зависела жизнь компании, всего коллектива. На то время у Вадима работало почти 30 молодых и перспективных специалистов. Это были не только юристы, но и финансисты, аудиторы, секретари, помощники, водители и охранники. Вадим чувствовал себя ответственным за каждого из них, за их семьи, но опыта управления такой крупной структурой у него, к сожалению, еще не было...

Шло время, зарабатывать становилось все труднее, поскольку агентство лишь начинало формировать собственную специализацию и определять направления работы, а Вадиму и его партнерам не хватало опыта, чтобы оценить ту или иную специализацию с точки зрения целесообразности ее внедрения.

Создать юридическую — тем более, узкоспециализированную, а не многопрофильную — фирму всегда было непросто. А решение Вадима — создать агентство без помощи, без связей, без достаточных материальных ресурсов, во время учебы на четвертом курсе юридического ВУЗа, после ухода из самой известной и авторитетной адвокатской компании, — иначе как вызовом судьбе не назовешь.

Конечно, появление на рынке юридических услуг молодой юридической фирмы не всем пришлось по душе. Однако Вадим избрал редкую специализацию, которой в то время немногие уделяли надлежащее внимание (скорее, не хотели ею заниматься из-за сложности, затратности, конфликтности и определенной небезопасности). Возможно, именно это на начальном этапе оградило специализированные юридические проекты Вадима от любого внешнего влияния конкурентов или «заинтересованных» в «спокойствии» на рынке юридических услуг. Вадим тогда говорил: «Мы занимаемся только тем, чем другие почти не занимаются; и не занимаемся тем, чем занимаются почти все».

Он всегда прислушивался к жизненным и профессиональным советам своих трех предыдущих наставников, и был готов к тому, что препятствовать новому бизнесу будут самые разнообразные факторы. Единственное, чего он не смог предусмотреть — что разрушение начнется не извне, а изнутри...

Жизненные ошибки юриста. Урок первый

2002–2003 годы стали для Вадима переломными — это было настоящее испытание на стойкость. При создании специализированной юридической фирмы «Агентство по вопросам долгов и банкротства» он взял к себе первым юридическим партнером молодого юриста В.Д.В. (*автор намеренно не указывает полное ФИО*), который работал в той же адвокатской конторе, но занимался вопросами налогообложения. Что и говорить, он был высококлассным специалистом. Отметив профессиональный уровень молодого юриста, Вадим, ничего не зная о его человеческих качествах, тем не менее предложил ему создать общие специализированные юридические проекты. Хотя и чувствовал, что тот слишком молод и еще не утвердился как настоящий профессионал.

Был еще кандидат для создания общих специализированных юридических проектов — Виталий Степанович Захарчук, работавший в команде Вадима в адвокатской конторе. Очень почтенный и уважаемый человек, с большим опытом работы на государственной службе, имевший пятый ранг государственного служащего и свидетельство арбитражного управляющего в

Украине № 1, он меньше подходил для частной специализированной юридической практики, поскольку не имел юридического образования.

Итак, перед Вадимом была дилемма: с кем именно создавать собственные специализированные юридические проекты? Конечно, он всегда протерял свой путь самостоятельно, на сто процентов доверял только себе, но понимал, что один в поле не воин, и разрабатывать самому такое серьезное и ответственное направление — сложно и рискованно.

Вадим долго колебался, но в конце концов решил рискнуть и привлечь к работе во вновь созданных специализированных юридических проектах молодого юриста В.Д.В. Это действительно был достаточно большой риск, поскольку для Вадима он не был близким человеком, которому можно полностью доверять, да и в юридических кругах молодой юрист о себе еще не заявил.

Тогда, в 2001 году, Вадим не знал, что молодого юриста не интересуют ни будущее Вадима, ни судьба его специализированных юридических проектов, поскольку он озабочен лишь собственным будущим. Наступило время, и он «отблагодарил» Вадима за доверие, искренность и открытость...

Жизненные ошибки юриста. Урок второй

В конце 2001 года Вадим решил создать следующий, неспециализированный юридический проект — собственную адвокатскую фирму, хотя ему оставался почти год до получения диплома о высшем юридическом образовании и еще не было свидетельства, дававшего право заниматься адвокатской деятельностью.

Партнером Вадима в этом проекте стал молодой юрист Б.К.В. (*автор намеренно не указывает полное ФИО*), который в свое время был его коллегой-юристом в той же адвокатской конторе. После непродолжительных переговоров он согласился прийти в команду Вадима и предоставить свое свидетельство о праве на занятие адвокатской деятельностью для создания и регистрации в январе 2002 года адвокатского объединения, название которого должно было складываться из фамилий трех партнеров, — адвокатская контора «В., Б. & Хабибуллин» (*автор намеренно не указывает полное название*).

Этой вновь созданной, собственной адвокатской конторе Вадим, кроме частицы своей души, моральных и материальных вложений, отдал самое ценное — клиентов и часть коллектива. Некоторые из клиентов Вадима долго отказывались уходить от него к этим молодым юристам — его партнерам. А если и соглашались, то только после длительных переговоров с Вадимом и соответствующей просьбы с его стороны в письменном виде.

Когда почти все стратегические клиенты, некоторые материальные ресурсы и новое дорогое имущество (вся необходима компьютерная и офисная техника, которой не было даже у Вадима, в его уже действующих специализированных юридических проектах), а также команда специалистов перешли к двум партнерам, — они решили, что дальше могут работать самостоятельно, без Вадима.

Молодые юристы начали искусственно создавать конфликты, не хотели советоваться с Вадимом, прислушиваться к его мнению, а впоследствии — и вообще совместно работать.

В свое время Вадим решил создать так называемый стабилизационный фонд и постоянно перечислять в него несколько процентов от всех доходов, чтобы в крайнем случае обеспечить стабильное существование хотя бы одного из юридических проектов или, если случится сложная ситуация у кого-то

из его партнеров, поддержать не только морально, но и материально. Именно отказ принимать участие в этом стабилизационном фонде стала той последней каплей, которая сделала невозможным последующее партнерство Вадима и двух молодых юристов.

Вадим признает, что, возможно, и он где-то перегнул палку. Его партнеры сетовали: мол, «с Хабибуллиным работать невозможно, он как Сталин — никого не слушает, ни с кем не советуется, всегда все решает сам, только сам — авторитарно, а методы его управления просто диктаторские». Впрочем, а как могло быть иначе, если и всю ответственность он тоже брал только на себя; отвечал за каждое принятое решение?.. Оказалось, что к внутреннему разрушению, к измене, Вадим был совсем не готов, поскольку всегда намеревался давать отпор внешним факторам. Таким образом, и сам Вадим, и его юридические проекты оказались в достаточно сложной ситуации.

Новая история. Учет и исправление ошибок

В 2002 году, в разгар финансовых проблем юридического бизнеса Вадима, судьба опять свела его с Андреем — бывшим одноклассником, дружба с которым подвергалась испытаниям почти двадцать лет, с первого класса. Андрей, уже имея солидный опыт в юридической практике (на государственной службе и в частной практике в адвокатской конторе) — согласился стать партнером Вадима практически во всех его специализированных юридических проектах.

*Вадим Хабибуллин (справа),
с юридическим партнером
Авторговым (слева), на юбилее
«Делового журнала», август 2005*

Разуверенному в человеческой порядочности Вадиму согласие Андрея прибавило жизненных сил и вдохновения, чтобы противостоять тем двум, «молодым да ранним», из-за которых он и его проекты, созданные ценой тяжелого труда, оказались в очень сложном положении. Теперь же Вадим просто выжидал. Он хорошо понимал, что в конечном итоге уйти от этих двух или дожидаться их ухода — не проблема. Поскольку Вадима — в отличие от его молодых партнеров — в первую очередь интересовала не материальная сторона дела, у него были несколько иные сомнения и поводы для размышлений.

Он осознавал, что бизнес (пусть и такой специфический, как юридический) все равно остается бизнесом, со своими плюсами и минусами. Вадим не мог смириться с тем, что на рынке юридических услуг отныне он будет иметь репутацию начинающего юриста, который не сумел удержать созданную им команду молодых специалистов, хотя вместе они могли бы уже в ближайшем будущем составить серьезную конкуренцию мощным юридическим компаниям. А это было для не-

го крайне важно, поскольку созданная Вадимом специализированная юридическая практика (по вопросам взыскания и защиты долгов, исполнительного производства, банкротства и арбитражных управляющих, ликвидации компаний и корпоративным конфликтам) будет пользоваться огромным спросом в течение нескольких ближайших десятилетий. Он чуть ли не первым на украинском рынке юридических услуг обратил внимание на острую проблему отсутствия специализации в юридическом бизнесе и осознал, что вскоре наиболее востребованной будет специализированная юридическая практика, к тому же лишь на очень высоком профессиональном уровне...

Но амбиции и эгоизм, жадность, недальновидность в вопросе перспективы и, конечно, не в последнюю очередь молодость и отсутствие опыта двух его партнеров, к сожалению, взяли верх над здравым смыслом и делом. Дело всей жизни Вадима. А он, конечно, никак не мог стать заложником чужих прихотей и безответственности, не мог поставить под угрозу проекты, в которых видел не только свое будущее. Вадиму не стоило переживать — он сделал все от него зависящее, чтобы сохранить свою команду. Но...

Общий проект в конце концов прекратил свое существование — Вадим больше не мог работать и общаться с двумя молодыми юристами. Они стали его прошлым, оставившим после себя горькие уроки, которые всегда необходимы, поскольку помогают избежать ошибок в будущем. Год спустя Вадим дождался исчезновения своей фамилии из названия адвокатской конторы, а чуть позже стало известно, что молодые и амбициозные (теперь уже его бывшие) партнеры не смогли работать вместе, а созданная Вадимом адвокатская контора, похоже, прекратила свое существование.

Итак, в конце 2003 года Вадим во второй раз начал историю собственной специализированной юридической практики. Однако, теперь уже вместе с Андреем. В течение 2003–2005 годов они создали и сделали достаточно успешными такие специализированные юридические проекты как Агентство арбитражных управляющих и Агентство по вопросам налоговой защиты, а в период 2006–2007 годов — Агентство спортивного права, Агентство уголовного права, Агентство военного права, Агентство медицинского права и некоторые другие.

Так складывалось, что офис Вадима постоянно переезжал из одного района Киева в другой: в 2001 году начинали юридическую практику на Левобережье, на улице Марии Расковой, в 2002–2004 гг. продолжили работу на Виноградаре, на улице Ветряные Горы, а в 2004 году переехали в центр Киева, на улицу Владимирскую. С 2005 года и до сегодняшнего дня офис Вадима и практически всех его специализированных юридических проектов располагается на Виноградаре, в офисном центре на улице Новомостицкой, где занимает отдельный этаж. Следовательно, несмотря на все трудности, которые приходилось преодолевать, и проблемы, возникавшие едва ли не на каждом шагу, идея Вадима о создании собственных специализированных юридических проектов получила достойное воплощение.

НАСТОЯЩЕЕ

С января 1996 года, когда Вадим поставил себе целью добиться успеха в жизни и юриспруденции, прошло много лет. Вопреки всем жизненным обстоятельствам, которые никоим образом этому успеху не способствовали, невзирая на отсутствие любых стартовых возможностей — откуда они у обычной

советской семьи? — он стал адвокатом, известным юристом, правозащитником и общественным деятелем, настоящим специалистом в своем деле.

Создание в конце 2001 года общественной организации «Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства» вдохновило Вадима на дальнейшую деятельность и убедило в значимости и большой гражданской ответственности юридической профессии. Он понял, что принял правильное решение, когда в середине 2001 года ушел из самой известной и авторитетной адвокатской конторы и создал собственную, частную, специализированную юридическую практику. Впоследствии начали появляться новые общественные организации — и всеукраинские, и региональные, занимающие сегодня важное место в защите профессиональных прав и интересов юристов, способствующие осуществлению безотлагательных реформ, созданию прогрессивной юридической базы, которая отвечала бы интересам украинского народа, — что подтвердило расчет Вадима.

В 2003 году Вадим получает второй диплом о высшем образовании в Киевском национальном экономическом университете — диплом магистра по специальности «банковское дело». В этом же году он сдает адвокатский экзамен и получает свидетельство о праве на занятие адвокатской деятельностью. Когда-то это казалось ему несбыточной мечтой, хотя он мечтал об адвокатуре все время пока строил свою юридическую карьеру.

В 2004 году специализированная юридическая фирма «Агентство по вопросам долгов и банкротства» под руководством Вадима попала в рейтинг одной из самых известных всеукраинских газет для юристов как одна из 50-ти ведущих юридических фирм Украины (по финансовой эффективности).

Вадим чувствует, что приобретенный им в практической адвокатской деятельности опыт нуждается в теоретико-методологическом обосновании. С 2005 года он начинает работу над научной диссертацией на получение научной степени кандидата юридических наук на тему «Охрана адвокатской тайны в контексте Европейской конвенции по правам человека».

В 2006 году Вадим осуществляет еще одну свою мечту: получает вместе со своим юридическим партнером и бывшим одноклассником Андреем Авторговым третий диплом о высшем образовании — диплом магистра в Национальной академии внутренних дел Украины. Именно в этом ВУЗе ему предлагают преподавать предмет «Адвокатура Украины», и Вадим с радостью принимает это предложение.

Но и это еще не все — Вадим планирует получить четвертое высшее образование по специальности «политология». Это желание связано с убеждением, что неурядицы в стране вызваны недостаточным представительством юристов в государственном аппарате. Вадим осознает: чтобы войти в большую политику, необходимо иметь обстоятельные знания в праве, экономике, социологии, политологии, психологии, философии и т.п.

Вадим Хабибуллин и Андрей Авторгов как юридические партнеры специализированной юридической фирмы «Агентство по вопросам долгов и банкротства», начиная с 2003 года, работают над внедрением в Украине института частного принудительного исполнения судебных решений и созданием института частных судебных исполнителей, то есть над демонополизацией и разгосударствлением Государственной исполнительной службой этой деятельности. В частности, через выступления и публикации в СМИ они неоднократно поднимают вопрос о необходимости поощрения при принудитель-

ном исполнении судебных решений (хотя бы так, как это делалось в уже несуществующем институте судебных исполнителей — получение вознаграждения за принудительное исполнение в размере 5% от реально взысканных денег или стоимости имущества).

Сегодня Вадим является владельцем таких брендов, зарегистрированных знаков для товаров и услуг, как «КНАБИВУЛЛИН-ХАБИБУЛЛИН-ХАБИБУЛЛИН», «Агентство по вопросам долгов и банкротства», «Агентство арбитражных управляющих», «Агентство по вопросам налоговой защиты», «Агентство спортивного права», «Агентство уголовного права», «Агентство военного права», «Агентство медицинского права», «Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства» и других. Он имеет ряд зарегистрированных в Интернете доменных названий: *www.khabibullin.ua*, *www.khabibullin.kiev.ua*, *www.debts.com.ua*, *www.likvidator.com.ua*, *www.podatki.net.ua*, *www.gildiya.kiev.ua*, *www.sprava-khabibullin.kiev.ua*, *www.advokat-oblasti.kiev.ua*, *www.advokat-sport.kiev.ua*, *www.advokat-kriminal.kiev.ua*, *www.advokat-militari.kiev.ua*, *www.advokat-medik.kiev.ua* и некоторых других.

Клиенты и некоторые юридические дела

Сегодня Вадим и его специализированные юридические проекты оказывают правовую помощь по всем своим юридическим специализациям украинским и иностранным клиентам — юридическим и физическим лицам. Немало благодарных клиентов, среди которых известные представители большого бизнеса, политики и общественные деятели, любезно предоставили Вадиму возможность упоминать о них с целью рекламирования его профессиональной юридической деятельности.

Однако Вадим, будучи верным принципам соблюдения Правил адвокатской этики относительно ограниченного рекламирования своей специализированной юридической практики, почти не использует рекламу. Он строго придерживается таких принципов: не предлагать свои услуги конкретному клиенту — ни лично, ни через посредников; не использовать в рекламных материалах оценочные характеристики и отзывы других лиц о его работе; не сравнивать себя с другими юристами, а свои компании — с другими юридическими или адвокатскими фирмами; не убеждать клиента в успешном решении дела, что давало бы ему

Вадим Хабибуллин (слева) и Андрей Штепко считают, что Аваз в Украине не должен иметь такую высокую власть, если кредитор должен сам принимать решение, учесть ли все долги работы по банкротному проекту.

Май, 2005

Деньги

109

Вадим Хабибуллин (слева), с юридическим партнером Авторговым (справа), «Деловой журнал», май 2005

бесосновательную надежду на непременный и быстрый успех; о некоторых делах и определенных клиентах можно упоминать лишь с учетом принципов конфиденциальности и адвокатской тайны, без указания фамилий и названий компаний.

Бесспорно, чаще всего Вадим вспоминает свои первые юридические дела. Только сегодня он в полной мере осознает, насколько иногда они были опасными. Неоднократно в его адрес раздавались угрозы физического уничтожения; обещания «разобраться» с ним и его семьей... Конечно, он сразу подавал заявления о таких случаях в Службу безопасности, Генеральную прокуратуру, Министерство внутренних дел, Комитет Верховной Рады по вопросам борьбы с организованной преступностью и коррупцией, Высшую квалификационную комиссию адвокатуры при Кабинете Министров Украины, независимые СМИ и тому подобное. Ведь в соответствии с Конституцией Украины, Законом Украины «Об адвокатуре» и Правилами адвокатской этики, адвокат оказывает правовую помощь, представляет и защищает права и интересы своих клиентов, и обязан противостоять любым попыткам посягательства на собственную независимость, быть мужественным и принципиальным в исполнении своих профессиональных обязанностей, отстаивании профессиональных прав и их эффективном использовании в интересах клиентов.

По-видимому, именно такое отношение к своим профессиональным обязанностям привело к тому, что сегодня, на основании конституционного права каждого на свободный выбор защитника своих прав и интересов, к Вадиму и его специализированным юридическим проектам постоянно обращаются клиенты по делам их непосредственной юридической специализации — долгов и исполнительного производства, банкротства и арбитражных управляющих, ликвидации компаний и корпоративных и налоговых конфликтов, судебных и уголовных дел, защиты прав адвокатов, спорта, медицины и военной обязанности.

Адвокатура. Стремление изменений и реформ

Начиная с 2003 года (после общего собрания адвокатов Киевской области, состоявшегося 19 декабря 2003 года), Вадим разворачивает оппозиционную деятельность в адвокатуре. Многочисленные публикации его коллег-адвокатов в годы становления Украины как независимого правового государства вскрыли массовость случаев использования дисциплинарными органами адвокатуры своих полномочий для расправы над принципиальными адвокатами. Вадим как активный представитель адвокатского сообщества, желая прекратить эту позорную практику, начинает кампанию по реформированию и изменению отношения адвокатской интеллигенции к деятельности адвокатуры в целом и деятельности Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области и ее дисциплинарной палаты в частности.

Свою оппозиционность к «бессменным кормчим» в адвокатуре Вадим характеризует как отношение к некомпетентности, необъективности, заполитизированности, профессиональной безграмотности, сведению счетов с использованием полномочий в дисциплинарных органах адвокатуры, невнимательности к проблемам рядовых адвокатов. Согласитесь, недопустима ситуация, когда квалификационно-дисциплинарные органы получают на свои счета миллионы гривен, а обычный адвокат едва сводит концы с конца-

ми. Именно об этом постоянно говорит Вадим; этой проблеме он посвятил ряд статей и открытых писем, опубликованных в СМИ. Он никогда не забывал и напоминал другим: в каждой квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры есть пожилые адвокаты, пенсионеры, инвалиды или просто люди, нуждающиеся в материальной поддержке. Если им не помогает своя же квалификационно-дисциплинарная комиссия; если ей безразличны проблемы рядовых адвокатов, — о каких органах адвокатского самоуправления вообще может идти речь?!

Сразу отметим: Вадима не интересуют должности в органах адвокатуры, которые ему неоднократно предлагались. Любую должность он рассматривает в единственном аспекте — сможет ли реализовать свои идеи ради блага всей адвокатуры либо отдельно взятой Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области? Сегодня он предлагает начать прислушиваться к мнению рядовых адвокатов и делать соответствующие выводы, что само по себе может стать началом большого реформирования адвокатуры.

Ради утверждения адвокатской профессии, ее сути и функции служения обществу, ради дальнейшего совершенствования действующего законодательства Украины по вопросам деятельности адвокатуры в целом и ее дисциплинарных органов в частности, он в своих публикациях (основывающихся, к сожалению, и на собственном опыте) затрагивает вопрос о бесосновательном привлечении адвокатов к дисциплинарной ответственности; призывает коллег бороться со случаями некомпетентного, необъективного, а иногда — и незаконного дисциплинарного рассмотрения; призывает их быть активными членами адвокатского сообщества, защищать свои права и интересы. Он уверен: именно от рядовых адвокатов зависит будущее действительно демократической адвокатуры.

Методы реагирования и влияния

Конечно, Вадиму было бы трудно эффективно бороться против несправедливости и «бессменных кормчих» адвокатуры, если бы практически во всех судебных процессах его интересы не представлял одноклассник, друг, юридический партнер и известный адвокат Андрей Авторгов. Впрочем, он не всегда разделяет радикальные взгляды Вадима на возможные пути реформирования адвокатуры. Кстати, Вадима за его воинственный характер за глаза называют «черным» адвокатом, а Андрея — «белым», потому что знают его как рассудительного и готового к компромиссам юриста.

Благодаря обоснованной и законной позиции Вадима, настойчивому адвокатскому труду Андрея, его преданности делу и общим интересам, все судебные дела «Хабибуллин против дисциплинарных органов адвокатуры» выиграны, а неправомерные решения отменены. Оппоненты Вадима делали все возможное и невозможное, чтобы обжаловать в кассационном порядке те решения, которыми, — возможно, впервые в истории отношений между адвокатом и дисциплинарными органами адвокатуры — была восстановлена справедливость. Тем не менее, в ноябре 2007 года кассационная инстанция поддержала позицию Вадима и вынесла определение об отказе в удовлетворении кассационной жалобы КДКА, чем окончательно подтвердила, что, к сожалению, случаи незаконного привлечения адвокатов к дисциплинарной ответственности по-прежнему имеют место быть. Эта победа важна для Вадима еще и потому, что подобные решения являются большой редкостью,

поскольку суды апелляционной и кассационной инстанции предпочитают не переходить дорогу КДКА и, отменяя все предыдущие решения, направляют такие дела на новое рассмотрение...

Вадим же продолжает борьбу и подает иск о взыскании морального ущерба, причиненного вынесением непропорционального решения о привлечении к дисциплинарной ответственности. Он опять выиграл дело, и в его пользу была взыскана соответствующая денежная компенсация. После принудительного взыскания в исполнительном производстве, занявшего немало времени, Вадим полностью, до последней копейки, перечислил эти средства на потребности детей-сирот в три детских дома Киевской области: Областной дом ребенка в Белой Церкви, Киевский городской дом ребенка имени М.М. Городецкого, Киевский специализированный областной дом ребенка.

В Правилах адвокатской этики, одобренных Высшей квалификационной комиссией адвокатуры при Кабинете Министров Украины, сказано, что и рядовой адвокат, и должностные лица в органах адвокатуры — члены квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры или ее дисциплинарной палаты — должны как в своей профессиональной деятельности, так и в частной жизни быть честными и порядочными, не использовать обман и другие противозаконные средства для достижения своей профессиональной или личной цели; что всей своей деятельностью адвокаты должны внушать уважение к адвокатской профессии, ее сути и общественному значению, способствовать сохранению и повышению ее престижа. Допустимыми формами реагирования адвоката на незаконное или неэтичное поведение другого адвоката или должностных лиц (членов квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры или ее дисциплинарной палаты), которым причинен или может быть причинен вред интересам адвоката, выборным органам адвокатуры или адвокатуре как таковой, считаются обращения (заявления, жалобы) в органы адвокатуры, наделенные дисциплинарными полномочиями относительно адвокатов, а также использование других форм защиты прав и законных интересов, предусмотренных действующим законодательством Украины, в частности обжалования в судебном порядке.

Вадим всегда помнит, что он, как и остальные почти тридцать пять тысяч адвокатов Украины, должен постоянно соблюдать Правила адвокатской этики, выполнять решения квалификационно-дисциплинарных органов адвокатуры, принятые в пределах их компетенции, что, вместе с тем, не исключает возможность критики последних и обжалования непропорциональных решений в установленном законом порядке. Поэтому Вадим решает привлечь внимание к проблеме дисциплинарных органов не только адвокатского сообщества, но и общественности в целом. Часть своих публикаций Вадим посвящает вопросам реформирования адвокатуры и ее дисциплинарных органов.

Чтобы исключить возможность любых злоупотреблений по этому поводу то ли в чьих-либо частных интересах, то ли в интересах Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области и ее дисциплинарной палаты, — для ознакомления коллег и всех небезразличных к проблемам украинской адвокатуры он предлагает полный и систематический обзор в сети Интернет состояния дел в этом вопросе, причем без каких-либо комментариев, в форме отсканированных материалов. А еще с помощью своего юридического партнера Вадим открывает Интернет-страницу www.sprava-khabibullin.kiev.ua, где освещается оппозиционная деятельность адвоката относительно Квали-

фикационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области и ее дисциплинарной палаты; вопросы реформирования адвокатуры и ее дисциплинарных органов.

Возможность реформирования и изменения отношения рядовых адвокатов к проблемам адвокатуры осложняется еще и тем, что обычно реальный доступ к рядовым адвокатам имеют только «постоянные и бессменные кормчие» квалификационно-дисциплинарных органов адвокатуры, и «достучаться» до большинства адвокатов в регионах практически невозможно: нет ни их почтовых адресов, ни телефонных номеров, а газеты они по большей части не выписывают, Интернет для некоторых — чуть ли не какое-то чудо. Поэтому большинство адвокатов слышат только своих «кормчих», поддерживающих с ними постоянный контакт, а следовательно — имеющих влияние на их мнение.

Впрочем, Вадим все еще надеется, что начатая им практика информирования через Интернет, размещения публикаций, открытых писем и применения других законных способов оппозиционной деятельности в направлении реформирования дисциплинарных органов адвокатуры привлекут рядовых адвокатов к объединению в адвокатское сообщество, чтобы активно защищать свои права и интересы от заполитизированности, произвола, непрофессионализма и, что абсолютно недопустимо, сведения счетов с использованием полномочий в дисциплинарных органах адвокатуры.

Некоторые результаты

Оппозиционная деятельность Вадима, к счастью, оказалась небесполезной. Позитивные сдвиги есть, хотя и происходят они очень медленно. Это подтверждается, например, событиями июня 2006 года, когда происходило избрание нового состава Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области.

Вадим, вооружившись принципом правомерного реагирования, без нарушения правил адвокатской этики (поскольку это осложнило бы его оппозиционную деятельность или вообще свело ее на нет), накануне собрания начал публиковать открытые письма и статьи, в которых пытался объяснить рядовым адвокатам простую истину: их пассивность даст возможность некоторым коллегам-функционерам от адвокатуры, далеким от должного профессионального уровня, в который раз пересест в новые кресла, чтобы и в дальнейшем насаждать заполитизированность, внедрять практику сведения счетов с использованием полномочий в дисциплинарных органах адвокатуры. Кроме того, Вадим предупреждал о попытке этих «бессменных кормчих», в нарушение и вопреки требованиям действующего законодательства Украины, нормам адвокатской и просто человеческой этики, незаконно переизбраться на руководящие должности в органы адвокатуры на третий срок.

В своих неоднократных обращениях в адрес некоторых народных депутатов Украины, авторов нескольких законопроектов «Об адвокатуре», Вадим выражал личное недоверие членам дисциплинарной палаты Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области и привлекал внимание к проблемам дисциплинарных органов адвокатуры, к необходимости переизбрания председателя и членов дисциплинарных палат и т.п.

Однако, к сожалению, далеко не все, к кому были обращены эти предостережения, преисполненные чувства гражданской ответственности и тревоги, должным образом отреагировали на возможную угрозу. Поэтому случилось так, как и должно было случиться, если игнорировать предостережения опытного юриста.

Вадим был единственным, кто осмелился обжаловать неправомерные, проведенные с нарушением требований действующего законодательства Украины, «выборы» в органы Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области. Его судебный иск был взят во внимание: избрание некоторых членов комиссии было признано состоявшимся с нарушением требований закона. Незаконным было признано и переизбрание на третий срок руководителя комиссии. Следовательно, благодаря усилиям Вадима была проведена вторая часть выборов, отличавшаяся большей демократичностью.

Наконец-то некоторые замечания Вадима были учтены. Но с точки зрения неправомерности первого, местечкового, собрания адвокатов, когда решение о новом (старом) составе Квалификационно-дисциплинарной комиссии адвокатуры Киевской области было принято не тремя тысячами адвокатов, а лишь двумястами (что составляет около 5% от их общего количества), — вторая часть выборов также не может быть признана законной. Судебный процесс об отмене выборов в Квалификационно-дисциплинарную комиссию адвокатуры Киевской области сегодня искусственно затягивается, поэтому разбирательство еще не завершено. Считая отстаивание справедливости своим профессиональным и гражданским долгом, Вадим не прекращает борьбу за победу своих принципов.

Узнав, что Квалификационно-дисциплинарная комиссия адвокатуры Киевской области была зарегистрирована с нарушением требований действующего законодательства Украины, без участия всех адвокатов, он подает иск об отмене государственной регистрации этого юридического лица и его ликвидации. Он предлагает в случае подтверждения неправомерности создания и регистрации этой КДКА и отмены ее государственной регистрации назначить новую — в соответствии с действующим законодательством, и, главное, при участии всех адвокатов Киевской области. Судебное разбирательство этого дела также искусственно затягивается, но... Будем надеяться.

Конечно, молодежь в адвокатуре да и некоторые старшие коллеги не заинтересованы активно участвовать в этих процессах, поскольку сегодня их эти вопросы не волнуют; они не осознают, что без изменений и реформ адвокатура стоит на месте. Конечно, можно изменить Закон об адвокатуре, но «кормчие» в органах адвокатуры не сменятся и, в отличие от рядовых адвокатов, они просто пересядут в новые кресла, получив новую, «реформированную» и бесконтрольную, власть над рядовыми адвокатами.

Впрочем, надежда на лучше есть: действительным признанием заслуг Вадима перед адвокатурой и поддержкой его позиции хотя бы на региональном уровне можно считать предложение возглавить адвокатское объединение «Киевская областная коллегия адвокатов». В сентябре 2007 года общее собрание членов коллегии единогласно избрало его на должность главы этого адвокатского объединения.

БУДУЩЕЕ

Сегодня вопрос о создании новых специализированных направлений деятельности юристов, адвокатов, юридических фирм и адвокатских объединений остается открытым. Для Вадима ближайшей перспективой было создание специализированных проектов в сфере арбитражных управляющих (А.В.А.), налоговой защиты (А.Л.В., М.Л.Г., К.М.А.), уголовного судопроизвод-

ства (У.Л.Д., Т.Т.М., П.И.В.), спорта (К.А.А., К.В.А.), медицины (М.П.Ю., Н.К.Р.), военной обязанности (А.В.Н.), интеллектуальной защиты (А.В.Н.), и т.п. (автор намеренно не указывает полные ФИО настоящих и будущих потенциальных партнеров его специализированных юридических проектов). Эти направления, по мнению Вадима, являются наиболее близкими к уже созданным, поэтому он даже успел определить некоторые наиболее достойные кандидатуры на замещение вакантных должностей руководителей-партнеров этих специализированных юридических проектов.

В будущем, с высоты прошедших лет, мы, наверное, пойдем, как случилось, что в таких сложных обстоятельствах все смелые, а иногда — практически несбыточные и нереальные замыслы, мечты и проекты Вадима — все-таки осуществились. Как случилось, что ему удалось реализовать то, что критиковалось со всех сторон, — создать узкоспециализированную юридическую практику. Но был ли расчет Вадима правильным? Со стороны могло показаться, что точность расчета, видение перспективы и ответственность, свойственные ему и его лидерским качествам, являются проявлением какой-то неизвестной силы, которая кажется постоянно сопровождает Вадима и направляет в жизни. Очевидно, только так можно объяснить, почему в крайне неблагоприятных обстоятельствах осуществляются самые смелые и иногда практически невыполнимые и нереальные замыслы, мечты и проекты Вадима.

Но об этом и наиболее интересных юридических делах Вадима, его партнеров и специализированных юридических проектов — Агентство по вопросам долгов и банкротства, Агентство арбитражных управляющих, Агентство по вопросам налоговой защиты, Агентство уголовного права, Агентство спортивного права, Агентство медицинского права, Агентство военного права, общественной организации «Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства», адвокатского объединения «Киевская областная коллегия адвокатов», — о его юридической, правозащитной, адвокатской, общественной и преподавательской, а возможно в будущем и политической деятельности, мы сможем рассказать во второй части персонального сборника юриста.

То есть продолжение следует, благодаря настойчивому труду, судьбе и Богу.

З М І С Т | С О Д Е Р Ж А Н И Е

ШЛЯХ ДО УСПІХУ І ПРАВНИЧОГО МАЙБУТНЬОГО Радянський Союз / Незалежна Україна (Присвячується...)	27
РОЗДІЛ I (українська версія українська версія) ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ: ВАДИМ ХАБІБУЛЛІН, ЙОГО ПАРТНЕРИ, СПЕЦІАЛІЗОВАНІ ПРАВНИЧІ ПРОЕКТИ, ЕТИЧНІ СТАНДАРТИ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ПРАКТИКИ	28
1.1. Правнича спеціалізація, освіта, досвід спеціалізованої правничої практики, громадська діяльність	28
Хабібуллін Вадим Моне́в'ярович (www.khabibullin.kiev.ua)	28
1.2. Спеціалізовані правничі проекти	30
Агентство з питань боргів та банкрутства (www.debts.com.ua)	30
Агентство арбітражних керуючих (www.likvidator.com.ua)	30
Агентство з питань податкового захисту (www.podatki.net.ua)	31
Київська міська гільдія фахівців з питань боргів та банкрутства (www.gildiya.kiev.ua)	31
Київська обласна колегія адвокатів (www.advokat-oblasti.kiev.ua)	32
Інші спеціалізовані правничі проекти Вадима Хабібулліна	32
Агентство спортивного права (www.advokat-sport.kiev.ua)	32
Агентство кримінального права (www.advokat-kriminal.kiev.ua)	32
Агентство військового права (www.advokat-militari.kiev.ua)	32
Агентство медичного права (www.advokat-medik.kiev.ua)	32
1.3. Етичні стандарти спеціалізованої правничої практики	34
Принципи	34
Практика	34
Незалежність	34
Конфіденційність	35
Законність	35
Компетентність	35
Кадри у справах клієнтів	36
Добросовісність	36
Строки	36
Результат	36
Конфлікт (суперечність) інтересів	36
Обмежене рекламування	37
Клієнти	37
Домінантність інтересів клієнтів	37
Клієнти — юридичні особи	38
Клієнти — малозабезпечені громадяни. Благодійність	38
Гонорарні відносини (винагорода)	39
Обґрунтування гонорару (винагороди)	39
Фактичні видатки (витрати)	39

РОЗДІЛ 2 (українська версія українська версія)	
ШЛЯХ ДО УСПІХУ (Передмова)	40
МИНУЛЕ	40
1975–1990. Дитинство. Союз Радянських Соціалістичних Республік	40
Школа і друзі	41
Мрії, захоплення, спорт	41
Принципи і переконання	44
1990–1996. Бурхлива молодість. Незалежна Україна	44
Закінчення школи. Мрії батьків	44
Перший підприємницький досвід	45
1996–1999. Державна служба	47
Наступна кар’єрна сходинка	48
Здобуття вищої юридичної освіти	50
1999–2001. Шлях до приватної правничої практики	50
Створення першої правничої команди	51
«Вільне плавання» або останній крок до самостійності	53
2001–2008. Спеціалізована правничка практика	54
Життєві помилки правника. Урок перший	55
Життєві помилки правника. Урок другий	56
Нова історія. Врахування та виправлення помилок	57
СЬОГОДЕННЯ	58
Клієнти та деякі правничі справи	60
Адвокатура. Прагнення змін і реформ	61
Методи реагування і впливу	62
Деякі результати	63
МАЙБУТНЄ	65
РОЗДІЛ 3 (мова оригіналу язык оригінала)	
ПУБЛІКАЦІЇ ВАДИМА ХАБІБУЛЛІНА В ДРУКОВАНИХ ЗМІ ТА МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ	66
3.1. Адвокатура	67
ДОПИТ АДВОКАТА ЯК СВІДКА	67
ПРЕДМЕТ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ	70
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОХОРОНИ АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ	74
КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ПОБАЧЕНЬ АДВОКАТА З ПІДЗАХИСНИМ	79
ОБШУК ОФІСУ АДВОКАТА	84
ОХОРОНА АДВОКАТСЬКОЇ ТАЄМНИЦІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ	
КОНВЕНЦІЇ З ПРАВ ЛЮДИНИ	88
ДИСЦИПЛІНАРНИЙ РОЗГЛЯД ЧИ ЗВЕДЕННЯ РАХУНКІВ	
АБО АДВОКАТСЬКА ДУЕЛЬ У ДИСЦИПЛІНАРНІЙ ПАЛАТІ	89

Дисциплінувати чи відправити «в запас»?	90
Нехитра арифметика кворуму	91
Дисциплінарна палата як місце конкурентної розправи	92
Упоралися за 10 хвилин?	93
Оскарження протоколу законодавством не передбачено	93
Що скаже арбітр — ВККА?	94
АДВОКАТУРА ЗАПОЛІТИЗОВАНА — 2, АБО ТІЛЬКИ МОЛОДЬ ЗМОЖЕ	
РЕФОРМУВАТИ АДВОКАТУРУ	95
Молодим — «скрізь» у нас дорога!	95
Отже, на допомогу корифеям.	97
Однак маємо те, що маємо або те, на що заслуговуємо	97
БЕЗ ПРАВА НА БАЙДУЖІСТЬ	98
«Десятирічка» для адвоката	98
Дисциплінувати не можна покарати	99
ФУНКЦІОНЕРИ В АДВОКАТУРІ, ВАС ЗАПРОШУЮТЬ ДО ВИХОДУ,	
АБО ДЛЯ КОГО РОБИТИ РЕФОРМУВАННЯ?	100
ЗАХОДЬ — НЕ БІЙСЯ, ВИХОДЬ — НЕ ПЛАЧ!	101
СТРАШНА БАЙДУЖІСТЬ, СПОДІВАННЯ НА БЕЗКАРНІСТЬ.	102
РАДИКАЛЬНА ОПОЗИЦІЙНІСТЬ В АДВОКАТУРІ АБО НАДАННЯ	
МОЖЛИВОСТІ НА ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК.	103
Політики і адвокати	104
Державні та адвокатські бюджети	104
Опозиційність чи поміркованість.	104
Чи є вихід	105
Виправлення помилок.	105
Висновок та пропозиції.	105
АДВОКАТ АДВОКАТУ — ДРУГ, ТОВАРИЦЬ И ВОЛК	106
ЩОДО НОВОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОДИСЦИПЛІНАРНОЇ	
КОМІСІЇ АДВОКАТУРИ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ БЕЗ СТАРИХ ФУНКЦІОНЕРІВ	111
ЩОДО ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ГОЛОВИ КВАЛІФКОМІСІЇ АДВОКАТУРИ КИЇВСЬКОЇ	
ОБЛАСТІ ТА ГОЛОВИ І ЧЛЕНІВ ДИСЦИПЛІНАРНОЇ ПАЛАТИ НА НАЙБЛИЖЧИХ	
ЗБОРАХ (КОНФЕРЕНЦІЇ) НАДАТИ ПОВНИЙ ТА ПУБЛІЧНИЙ ЗВІТ ПРО СВОЮ	
ДІЯЛЬНІСТЬ.	114
3.2. Виконавче провадження	118
ИСПОЛНЯЕТСЯ ВПЕРВЫЕ. По закону государственные исполнители работают	
за процент,на практике — за мизерную зарплату	118
Как это было	118
Как это есть	119
Почему это так	119
РЕШЕНИЕ СУДОВ — В ЖИЗНЬ!.	120
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ИСПОЛНИТЕЛЬ! ПОМНИ О СВОЕЙ ТЕРРИТОРИИ!	122
В БОРЬБЕ С ДЕБИТОРОМ. КАК КРЕДИТОРУ ВЕРНУТЬ СВОИ ДЕНЬГИ?.	124

Добрые помощники — исполнители	124
Залог и списание	124
Полезные «стукачи»	124
Вопросы финансирования	124
Контроль исполнителя	125
3.3. Банкротство	126
ДЕЯКІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ У ПРОВАДЖЕННІ ЗІ СПРАВИ ПРО БАНКРУТСТВО	
З ТОЧКИ ЗОРУ ПРАКТИКІВ	126
1. Заява про порушення справи про банкрутство	126
2. Мирова угода.	126
3. Оскарження дій арбітражних керуючих.	127
4. Комітет кредиторів	127
5. Стягнення з боржника за виконавчими документами	127
Ліквідація (припинення) юридичної особи	127
Порушення провадження у справі про банкрутство	128
Стягнення заробітної плати за виконавчими документами.	128
Стягнення за іншими виконавчими документами.	130
6. Інші міркування	133
ПРОБЛЕМЫ БАНКРОТСТВА ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ: ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВО	
И ПРАВОПРИМЕНИТЕЛЬНАЯ ПРАКТИКА	133
ВИРТУАЛЬНОЕ БАНКРОТСТВО	135
ВИБОРНА ПІДСУДНІСТЬ, АБО ЗДІЙСНЕННЯ БАНКРУТСТВА БОРЖНИКА,	
ЩО ЛІКВІДУЄТЬСЯ ВЛАСНИКОМ, У БУДЬ-ЯКОМУ ГОСПОДАРСЬКОМУ СУДІ	
УКРАЇНИ ЗА ВИБОРОМ.	136
Добровільна ліквідація	137
Звернення до господарського суду	137
Ні, тільки не в цей господарський суд	137
Що ж таке місцезнаходження?	138
Використання недоліків	139
«ВИСЯК» АБО КОМУ ПОТРІБНА УХВАЛА ГОСПОДАРСЬКОГО СУДУ	
ПРО ЛІКВІДАЦІЮ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ-БАНКРУТА	139
Як обіцяв — так і зробив	140
Що далі?	140
Ви ж казали, що ліквідували	142
Безкоштовний сир тільки у мишоловці.	143
ЗАПОРУКА НАДІЙНОСТІ.	143
АНТИАРБІТРАЖНИК	145
Керуючий і його команда	145
Інші думки	145
Вдосконалення інституту арбітражних керуючих	147
Законодавча альтернатива	148
Етичний кодекс	148

НА ЧУЖОМУ БОРГУ. ЯК І СКІЛЬКИ ЗАРОБЛЯЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ЮРИДИЧНІ ФІРМИ НА БАНКРУТСТВІ	150
3.4. Інші публікації, статті, коментарі	152
БОЖЕСТВЕННАЯ КОМЕДИЯ. ФАРС В 3 ДЕЙСТВИЯХ	152
ХАБИБУЛЛИН ПРОТИВ ПАМБУХЧЯНА	153
10 КРОКІВ НА ШЛЯХУ ДО УСПІХУ	154
СУПРУЖЕСКИЙ ДОЛГ ИЛИ ПОЛ — БИЗНЕСА В ПРИДАЧУ	157
ЗОЛОТИЙ НОМЕР ВПЛИНУВ НА ВИБІР	158
АНЕКДОТ ПОД НОВЫЙ ГОД	158
ПУТЬ К УСПЕХУ И ЮРИДИЧЕСКОМУ БУДУЩЕМУ	
Советский Союз / Независимая Украина (Посвящается...)	27
РАЗДЕЛ 4 (російська версія русская версия)	
ОБЩАЯ ИНФОРМАЦИЯ: ВАДИМ ХАБИБУЛЛИН, ЕГО ПАРТНЕРЫ, СПЕЦИАЛИЗИРОВАННЫЕ ЮРИДИЧЕСКИЕ ПРОЕКТЫ, ЭТИЧЕСКИЕ СТАНДАРТЫ СПЕЦИАЛИЗИРОВАННОЙ ПРАКТИКИ.	161
4.1. Юридическая специализация, образование, опыт специализированной юридической практики, общественная деятельность	161
Хабибуллин Вадим Монэвярович (www.khabibullin.kiev.ua)	161
4.2. Специализированные юридические проекты	163
Агентство по вопросам долгов и банкротства (www.debts.com.ua)	163
Агентство арбитражных управляющих (www.likvidator.com.ua)	164
Агентство по вопросам налоговой защиты (www.podatki.net.ua)	164
Киевская городская гильдия специалистов по вопросам долгов и банкротства (www.gildiya.kiev.ua)	165
Киевская областная коллегия адвокатов (www.advokat-oblasti.kiev.ua)	165
Другие специализированные юридические проекты Вадима Хабибуллина. ...	166
Агентство спортивного права (www.advokat-sport.kiev.ua)	166
Агентство уголовного права (www.advokat-kriminal.kiev.ua)	166
Агентство военного права (www.advokat-militari.kiev.ua)	166
Агентство медицинского права (www.advokat-medik.kiev.ua)	166
4.3. Этические стандарты специализированной юридической практики ...	167
Принципы	167
Практика	167
Независимость	167
Конфиденциальность	168
Законность	168
Компетентность	169

Кадры в делах клиентов	169
Добросовестность	169
Сроки	169
Результат	170
Конфликт (противоположность) интересов	170
Ограниченное рекламирование	170
Клиенты	170
Доминантность интересов клиентов	171
Клиенты — юридические лица	171
Клиенты — малообеспеченные граждане. Благотворительность	172
Гонорарные отношения (вознаграждение)	172
Обоснование гонорара (вознаграждения)	173
Фактические затраты (расходы)	173

РАЗДЕЛ 5 (російська версія | русская версия)

ПУТЬ К УСПЕХУ (Предисловие)	174
--	------------

ПРОШЛОЕ 174

1975–1990. Детство. Союз Советских Социалистических Республик 174

Школа и друзья	175
--------------------------	-----

Мечты, увлечения, спорт	175
-----------------------------------	-----

Принципы и убеждения	178
--------------------------------	-----

1990–1996. Бурная молодость. Независимая Украина 179

Окончание школы. Мечты родителей	179
--	-----

Первый предпринимательский опыт	180
---	-----

1996–1999. Государственная служба 181

Следующая карьерная ступенька	183
---	-----

Получение высшего юридического образования	184
--	-----

1999–2001. Путь к частной юридической практике 185

Создание первой юридической команды	186
---	-----

«Свободное плавание» или последний шаг к самостоятельности	188
--	-----

2001–2008. Специализированная юридическая практика 189

Жизненные ошибки юриста. Урок первый	190
--	-----

Жизненные ошибки юриста. Урок второй	191
--	-----

Новая история. Учет и исправление ошибок	192
--	-----

НАСТОЯЩЕЕ 193

Клиенты и некоторые юридические дела	195
--	-----

Адвокатура. Стремление изменений и реформ	196
---	-----

Методы реагирования и влияния	197
---	-----

Некоторые результаты	199
--------------------------------	-----

БУДУЩЕЕ 200

Вадим Хабибуллин

ПУТЬ К УСПЕХУ
и юридическому будущему
Советский Союз / Независимая Украина

Персональный сборник юриста

Вадим Хабібуллін

ШЛЯХ ДО УСПІХУ
і правничого майбутнього
Радянський Союз / Незалежна Україна

Персональний збірник правника

ТОВ ВО «Юстiнiан»

Генеральний директор **Омельченко І.К.**
Шеф-редактор **Максимова С.В.**
Відповідальний редактор **Мацун І.В.**

Комп'ютерна верстка: **Акопян А.С.**
Дизайн обкладинки: **Акопян А.С.**

Підписано до друку 30.01.08 р. Формат 70x100/16
Папір офсетний. Гарнітура літературна
Умовно друк. аркуші 6.5
Наклад 700 прим.

Замовл. №

Оригінал-макет виготовлений ТОВ ВО «Юстiнiан»,
Київ 04050, вул. Герцена, 17-25, оф. 91,
Тел. (044) 230-01-73, т/факс 230-01-74,
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції:
Серія ДК № 849 від 12.03.2002 р.,
видано Державним комітетом інформаційної
політики, телебачення і радіомовлення України.

Надруковано в друкарні ЗАТ «ВІПОЛ»,
03151, м. Київ, вул. Волинська, 60